Râbıta Taraftarları, İnkarcıları, İnkarcıların Şübheleri ve Cevapları

**RÂBITA TARAFTARLARI, İNKÂRCILARI,
İNKÂRCILARIN ŞÜBHELERİ VE CEVÂBLARI**

اَعُوذُ بِاللهِ مِنَ اَلشَّيْطَانِ اَلرَّجِيمِ بِسمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحَيمِ
اَلْحَمْدُ الِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلىَ سَيِّدِنا مُحَمَّدٍ وَأَلِه اَجْمَعِينَ

Bundan Sonra…

Şübhesiz ki Râbıta'nın taraftarları olduğu gibi, inkârcıları da vardır. Biz İnşâallah bu makalemizde, taraftarların müminler ve âlimleri, muârızların ise cühelâ sürüsü olduğunu göstereceğiz. Meselemizi bi iznillâh üç **Fasıl** ve bir **Netîce** ile açıklığa kavuşturmaya çalışacağız: **Birinci Fasıl***Râbıta Taraftârı Olan Âlimlerden Bir Kısmı ve Söyledik- lerinden Bir Nebze*, **İkinci Fasıl** *Râbıta'yı Reddeden Âlim Var mıdır?*, **Üçüncü Fasıl** *Râbıta Hakkında İleri SürülenBazı Şeytânî Şübheler ve Vesveseler*, **Netîce** de bu hususta ki sözümüzün hulâsası hakkında olacaktır. Tevfîk sadece Allah celle celâlühû'dandır.

———————-

Birinci Fasıl
Râbıta Taraftârı Olan Âlimlerden Bir Kısmı ve Söylediklerinden Bir Nebze
———————-

Râbıta taraftârı olan âlim zâtlar ve râbıta'nın faydası ve lüzûmu hakkında söyledikleri sözler çoktur; lâkin biz burada sadece bir kısmını zikredeceğiz:

Bir: **Abdülkadir-i Geylânî** kuddise sirruhû.O, şöyle diyor: Dervişin, velîlerle kalbi bir râbıtası vardır. O râbıta sebebiyle bâtınen (kalbiyle) onlardan istifâde eder…[1]

"Abdülkadir-i Geylânî zâten tasavvuf adamıdır. Şer'î hükümlerde ve töhmet edildiği Tasavvuf husûsunda O'nun sözünü kabûl etmeyiz" diyecek olanlara onun Şer'îat meşâyıhındanolduğunu hatırlatmaya bilmem lüzûm var mıdır? **İbnü'l-İmâd**'ın **İbn-i Sem'ânî**'den, **İbn-i Receb**'den ve diğerlerinden naklettiğine göre, O, Hanbelîlerin ileri gelen âlimlerindendi. **İbn-i Sem'ânî**'nin de dediği gibi, asrında Hanbelîlerin imâmı ve şeyhi, sâlih bir fakîh, dindâr, hayırlı, zikri çok, fikri sürekli ve ağlaması süratli olan biriydi. O'ndan (hadîs) yazdım.[2] **İbn-i Kayyım** el-Kasidetü'n-Nûniyye'sinde ondan nakiller yapar.[3] O'nun sözlerini akîdede kendine mesned eder.[4]

İki: **İmâm Sühreverdî**.O,Şöyle diyor: (Namaz kılan, teşehhüd'de) Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'e selâm verir ve O'nu kalbinin gözleri önünde şekillendirir.

İmâm **Sühreverdî** kuddise sirruhû, Şâfiî ulemâsının ileri gelenlerindendir. **Hâfız 'İrâkî'**nin ifâdesiyle **zamanının âlimlerinin biriciği, vaktindeki Şâfiîlerin imâmı** olan **İsnevî** (Ö:772), O'nun hakkında şu ifâdeleri kullanıyor: Tarîkat şeyhi ve hakîkat ma'deni, Lisân, hâl, **ilim ve amel bakımından vaktinin imâmı** idi.[5]

Üç: **İmâm Ğazâlî** kuddise sirruhû. O, şöyle diyor:Kalbinde Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'i ve kerîm şahsını hazır et ve **esselâmu aleyke eyyuhennebiyu…** de, bu selâmın ona ulaşacağı ve ondan daha tamâmını sana geri iâde edeceğine (ve aleykumüsselâm diyeceğine dâir) emelin doğru olsun.[6]

Bunun namazda olması Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'e hâstır. Ğazâli'nin aynı zamanda bir müctehid olduğunu ilim adamları bilir…

Dört: **İbn-i Hacer el-Heytemî** rahimehullah. Şöyle diyor: (Teşehhüdde) Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'e hitâb edilir. Sanki, ondan perdenin kaldırıldığına ve Ümmet'inden namaz kılanların ona gösterildiğine ve onlar için en fazîletli amellerinde şâhidlik yapması için onlarla hazır olduğuna işâret vardır.[7]

İbnu Hacer, Şerh-i Şemâil'de şöyle der: İbn-i Abbas radıyallâhu anhümâ'nın, rü'yâda Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'i gördüğü ve mü'minlerin analarından birinin yanına girdiği, O'nun da, O'na Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'in aynasını çıkardığı, o aynada Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'ın sûretini gördüğü kendisini görmediği anlatılmıştır.Bu, Sûfîlerin ıstılahında **Râbıta'da yok olmak** demenin kendisidir.[8]

"İnşâd (başkasına âid bir şiiri okumak) ve sözlerin sana meylettireceği güzelliklerden kulağını doldur"beytinin şerhinde şöyle diyor: Zîrâ, onlar (güzellikler) dinleyende, bir kendinden geçme râyiha ve coşkunluğu meydana getirir. Nefsi, sevgilisine doğru harekete geçirir. Bu hareket ve şevkle sevgilinin tahayyülü, zihinde hazır edilmesi ve sûretinin kalbe yaklaşması ve o sûretin fikri düşünceyi istilâ etmesi hâsıl olur…[9]

İbn-i Hacer'in Şafiîlerin fetvâ merci'i büyük bir muhaddis ve fakîh olduğu erbâbınca bilinen bir şeydir. O kadar ki onun kırkta bir ilmi zamâne cahillerindedört mezheb İmâmının önüne geçer mutlak müçtehidliğinizi ilan ederdiniz… Gerçi şimdi de öyle düşünüyor olabilirsiniz, bilmiyorum…

Beş: **Allâme, Müfessir Süleyman Cemel** rahimehullah**.** O, Metn-i Hemziyye'ye yazdığı el-Futühâtü'l-Ahmed İbn-i Hanbelîyye isimli şerhinde aynı ifâdeleri kullanıyor.[10]

Altı: **Muhammed Müftî el-Hadimî** rahimehullah.Şöyle diyor:(Zikir esnasında tefrika veya vesvese gelirse) Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in veya şeyhinin sûretini hayal eder…[11]

Yedi: **İmâm Müfessir Âlûsi.** Şöyle diyor:Kalbe gelen vesveselerin defedilmesi için çok sebebler vardır. Birisi de Râbıta diye isimlendirdikleri, şeyhinin sûretini hazır etmektir…[12]

Büyük müfessiri tanıtmaya ihtiyac var mıdır?

Sekiz: **Şâh Veliyullâh ed-Dihlevî** rahimehullah.Şöyle diyor: **Üçüncüsü** de, şeyhine **Râbıta**'dır. **Râbıta**'nın şartı, şeyhin, teveccühü kuvvetli, dâimî Allah'la beraber olan birisi olması lâzım. Mürîd onunla beraber olunca nefsini onunla beraber olmanın dışında her şeyden boşaltır, ondan gelecek olanı bekler, gözlerini kapatır ve onları (gözlerini manen hayalen) açarak şeyhinin iki gözü arasına bakar. Bir şey akarsa (gelirse) bütün kalbiyle ona tâbi' olsun ve onu muhâfaza etsin. Şeyh, ondan uzakta olduğunda da sevgi ve hürmet vasfıyla onun sûreti onun sohbetinin/beraberliğinin verdiği faydayı verir…**[13]**

Şâh Veliyullah ed-Dihlevî'nin ne denli büyük bir muhaddis, ne büyük bir fakîh olduğunu anlatmaya ihtiyaç var mı? Hattâ, **müctehid** olduğunu söyleyenler de var.

Dokuz: **Şâh Abdülazîz ed-Dihlevî** rahimehullah.Büyük muhaddis ve müfessir. Veliyullah Dihlevî'nin oğlu Hindistân muhaddislerinin üstâdı…

Diyor ki: Hakîkat o ki, bu (Nakşibendiyye) Tarîkat(ı), mürîdi (Allah'a) en çok yaklaştıran bir tarîkattır. Mürîd ilim ve anlayış sâhibi değilse o zaman şeyhi mürîdin ona olan üstün sevgisi ve onunla olan **Râbıta**sı sebebiyle onda tasarruf eder. Zîrâ hakîkat meşayıhı, Allah'la beraber ol, olmadıysan Allah'la beraber olanla beraber ol; Allah celle celâlühû kelam-ı mecîdinde sâdıklarla beraber olunuz, buyurdu dediler. Şeyhi (Mevlâ'nın) zâtî müşâhedesine ulaşmış kâmil biri ise, bunda (âyette), şeyhine **Râbıta** etmeye işâret vardır.**[14]**

On: **Muhaddis ve FakîhAbdülhakk ed-Dihlevî** rahimehullah.O, şöyle diyor:(Âdâbın) Dördüncüsü, zikre başladığı zaman, kalbiyle şeyhinin himmetiyle istimdâd etmesi. İstiânede, diliyle şeyhi çağırsa câizdir.**[15]**

Abdulhakk ed-Dihlevî, hicrî dokuz yüz ve bininci yıllarda yaşamış Hindistan'ın önde gelen muhaddislerindendir. Mişkâtü'l-Mesâbih üzerine yazdığı **Lemeâtü't-Tenkîh Şerhu Mişkati'l-Mesâbîh** isimli şerhi, kendinden sonraki ulemânın eserlerinde, Kütüb-i Sitte haşiyelerinin, Mişkâtü'l-Mesâbih şerh ve haşiyelerinin ilim ve feyz kaynağı olmuştur. Hindistanda hadîs ve fıkıh ilimlerini ihyâ eden, icâzetname silsilelerinin büyük üstâdı

emsalsiz bir İmâm idi.[16]Önceleri İmâm Rabbani'ye karşı ise de sonradan onun kerâmet ve üstünlüklerini görünce tevbe edenlerden olmuştu.[17]

On Bir: **Allâme Tâcüddîn el-Hindî** rahimehullah.Şöyle dedi:(Mürîd) ilk oturduğunda şeyhinin sûretini (zihninde) hazır eder.[18]

On İki: **Abdulğenî en-Nablûsî** rahimehullahTâciyye Şerhi'nde bu ifâdeleri aynen kabulleniyor.[19]

Abdulğanî en-Nablûsî büyük hadîs âlimi muhaddis büyük fakîh. **Zehâiru'l-Mevâris** isimli hadîs kitâbının sâhibi **el-Hadîkatü'n-Nediyye** Şerhu't-Tarîkati'l-Muhammediyye isimli, değerli fıkıh ve mev'iza kitâbının ve **Hediyyetü'l-'İbâd Şerhu-Tuhfetı'l-Murâd** isimli fıkıh kitâbının ve nice eserlerin müellifi, büyük muhaddis koca fakîh…[20]

O, **Tâciyye Şerhi'**nde şöyle diyor:(Mürîd),şeyhinin sûretini, O'ndan kendine meded hâsıl olması için en kâmil bir hâl üzere zihninde hazır eder…. Zîrâ, şeyhi onun Allah'a (açılan) kapısı O'na ulaştıran vesîlesidir. Nitekim Allah Teâlâ, **ey îmân edenler Allah'tan ittika ediniz ve sadıklarla beraber olunuz** buyurdu. Allah Teâlâ, **O'na varmaya vesîle arayın** buyurdu. Sâlikin (Allah yolunun yolcusunun), yolculuğunun başında Rabbini tanımaya kudreti olmaz ki Allah'la kendi arasındaki vâsıtayı düşürsün. Rabbini tanımayınca da, kalbiyle ancak, sonradan olma bir mahlûku görme imkânı olur. Eğer o, kalbiyle gördüğünü Rabbi diye görürse o kâfirlerdendir. (Bundan) Allah Teâlâ'ya sığınırız. O hâlde ona vâcib olan, şeyhini görmesi, sûretini tasavvur etmesi, ta ki Allah Teâlâ'dan mededi alan şeyhinin sûretine olan hürmeti sebebiyle Allah'tan yardım alabilsin. İlâhî fethi elde edene kadar bu hâl üzere kalsın. Biz, müridin vâsıtayı aradan kaldırıp Rabbini (zihninde ve gönlünde) hazır etmesinin en kâmil (en üstün bir mertebe) olduğunu inkâr etmiyoruz. Lâkin ilim ve üzerinde bulunduğumuz hâl îcâbı olan vicdanı zevkle (manen bulup tatmakta) kesin olarak biliyoruz ki, bu, sülûkun başında mürîd için zarûrî olarak ebediyyen imkânsızdır. Zîrâ, bütün havâtır (vesvese) ve makâsıd (maksad ve hedefler) ancak ârifin bileceği ve câhilin bilemeyeceği sonradan olma bir mahlûk üzerine gerçekleşir. Bu sonradan olma mahlûk, câhilin katında, onu tanımadığından, onun (haşa) Rabbidir. Küfürde de hiçbir mazeret olmaz. O bakımdan, (mürîdin) vesîle edinmesi lâzım olan ve idrâk edilebilen mahlûk ile idrâkinden aciz kalınan kadîm'ın (Allahın) arasını, **hayali bir şekilde değil de müşâhade ve tatmaya dayanan bir ayırma ile** ayırabilmesi için Râbıta gerekir… Bundan sonra da **Râbıta**'yı aradan kaldırır…[21]

On Üç: **İmâm Şa'rânî** rahimehullah**.** O, zikrin edeblerini sayarken şöyle dedi: Yedincisi, şeyhinin şahsını gözleri önünde hayâl etmesi… Bu, onlara göre edeblerin en kuvvetlilerindendir.

Bilenlerin bildiği şu büyük muhaddis ve fakîh İmâm Şa'rânî… Ahkâmla alâkalı hadîslerin toplandığı **Keşf-ul-Ğumme'**nin, Sünnet çerçevesinde hakîkî mü'minin vasıfları şeklinde tanıtabileceğimiz **Levâkıhu'l-Envâri'l-Kudsiyye** nâmındaki kitâbın, dört mezheb üzerine yazılan fıkıh kitâbı **el-Mizanü'l-Kübrâ'**nın, gerçek şeyh ve mürîd ile sahtelerini ayıran mükemmel bir mihenk olan **Tenbîhu'l-Muğterrîn'**in, câhiller ve hâinlerce durmadan hırlanan Tasavvuf büyüklerinin akîdelerinin Ehl-i Sünnet akâidine nasıl tıpa tıp uyduğunu apaçık bir şekilde ortaya koyan **El-Yevâkıt ve'l-Cevâhir'**in ve daha nice kıymetli eserlerin sâhibi… Zamânının ilim ve irfân kutbu İmâm Şa'rânî…

On Dört: **İmâm Şâh-ı Nakşibend Muhammed Buhârî** kuddise sirruhû **.**

On Beş: **Ubeydullah el-Ahrâr** kuddise sirruhû **.**

On Altı: Muhammed Pârîsa kuddise sirruhû **.**

Bu büyük zâtlar, aynı zamanda Buhârâ'nın ileri gelen hadîs âlimlerindendi.

On Yedi: **İmâm Rabbânî** kuddise sirruhû.

On Sekiz: **İmâm Ma'sûm** kuddise sirruhû.

On Dokuz: **Mevlânâ Hâlid** kuddise sirruhû.

Zamanının ileri gelen akâid âlimlerinden. Mevlâna Hâlid aynı zamanda büyük bir hadîs âlimi idi. Meşhûr **Cem'u'l-Fevâid** isimli hadîs kitâbı üzerine haşiyesi var. Akâide dâir benim bildiğim iki eseri mevcuddur.

Diğer eserleri için de **el-Mecdü't-Tâlid** isimli esere bakılabilir.

İmâm Rabbânî ve **İmâm Ma'sûm**'un akîdeye dâir yazdıkları her biri müstakil bir risâle olabilecek onca mektupları var. Hattâ İmâm Rebbânî'nin, akîde mevzû'unda, **İsbât-ı Nübüvvet** isimli müstakil bir eseri de mevcuddur. Bu eserlerinde Ehl-i Sünnet'in birer keskin **Hind Kılıcı** olmuşlardır. Bunların yanında, ayrıca Kelâm ilminin ölümsüz âbidelerinden **Şerh-i Mevâkıf'**ı da talebelerine defalarca okutan kimselerdir.

Bu zâtlar ve bunlar gibi buraya almadığımız, ilminin zekatı, müctehidleri koyup geçen zamâne müctehidleri gibileri ictihâd mertebesine çıkarabilecek onlarca büyük İmâm, **Râbıta**yı eserlerinde açıkça benimsemişler.

———————-
Kimi Âlimlerin İfâdeleri de
Râbıta'yı Gerektirecek Husûsiyyet Arzetmektedir
———————-

Yimi: **İmâm Sübkî es-Şafiî**.[22]

Yirmi Bir: İmâm **Süyûtî es-Şâfiî**[23]

Yirmi İki: **İmâm Halîl el- Malikî.**[24]

Yirmi Üç: **Ebûl Abbas el-Müresî.**[25]

Yirmi Dört: **İbn-i Atâullah.**[26]

Yirmi Beş: Allâme Ekmelüddîn[27]

Yirmi Altı: **El-Eşbâh Şârihi El-Hamevî,**[28]

Bunlar ve başka büyük âlim zâtlar, velîlerin rûhaniyetlerinin değişik sûretlere bürünebileceğini, bunun bir kerâmet olduğunu söylemektedirler.

Yirmi Yedi: **Seyyid Şerîf Cürcânî**. Şerh-i Mevâkıf'ın sonlarında Şerh-i Metali'ın başlarında,[29] "velîlerin sûretleri öldükten sonra da müridlere zuhûr eder onlar da o sûretlerden feyizler alırlar" demektedir.[30]

Yirmi Sekiz: **Muhaddis Halîl Ahmed İbn-i Hanbel es-Sihârenfûrî.** Ebû Dâvud şerhi Bezlü'l-Mechûd'de (yukarıda geçen bir hadîsin) Râbıta'ya işâret ettiğini söylüyor.[31]

Yirmi Dokuz: **İbnü'l-Kayyim**. Rûh bedene bitişik olduğu hâlde refik-i a'lâ da olur. Öyle ki, sâhibine selâm verildiğinde mekânında olduğu hâlde selâmı alır[32]diyor.

Otuz: **Allâme el-Halebî eş-Şâfiî**. Şerh-i Buhârî'de, şöyledi yor: Sonra ona yalnızlık sevdirildi sözünün şerhinde şeytan nasıl ki Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'in sûretine giremezse kâmil velî sûretine de giremez.

Otuz Bir: **İbrâhim ed-Düsûkî.**

Otuz İki: **Azîz Mahmûd el-Üsküdârî el-Hüdâî.**

Otuz Üç: **Ârif Mustafâ el-Bekrî.**

Otuz Dört: Allâme Ahmed Saîd Sâhibzâde. Şöyle diyor:Tasvîr yasak, tasavvur da (müstehcen ve nâmahrem olmamak şartıyla) övülen bir şeydir. Tasavvurun yasaklığını hiçbir kitâbta görmedik, aksine ilimlerin hepsinin husûlü tasavvura bağlıdır. Nitekim bu zekilere gizli değildir. Zikir hâlinde şeyhin sûretini muhafazada, tezkir (zikrettirme) hikmetinin ta kendisi vardır. Zîrâ zikrettiren yanında duruyor. Onu Allah'tan ğâfil bir hâlde bırakmıyor.[33]

Otuz Beş: **İmâm Tâcüddin es-Şazeli.**

Otuz Altı: **İbn-i Atâullah el-İskenderî.**

Otuz Yedi: **Nûru'l-Hidâye müellifi Allâme Muhammed Es'ad Sâhibzâde.**

Otuz Sekiz: **Seyyid Muhammed Efendi.**[34]

Otuz Dokuz: **Seyyid Muhammed Alâuddîn.**[35]

Kırk: **Şeyh Yûsuf Muhammed el-Cezmâvî el-Hanefî.**[36]

Kırk Bir: **Şeyh Muhammed Necdî el-Ezherî es-Şâfiî.**

Kırk İki: **Allâme Şeyh Ahmed İbn-i Hanbel er-Rifâî el-Mâlikî el-Ezherî.**[37]

Kırk Üç: **Şeyh Muhammed el-Mâlikî.**

Kırk Dört: **İmâm Allâme Devserî.**

Şu son altı büyük âlim, Nûru'l-Hidaye ve'l-İrfan müellifinin asrında yaşayıp bu esere takriz yazan, yani **Râbıta** risâlesini tasvibkar ifâdelerle öven büyük ulemâdandırlar.

Ve daha niceleri… İlimde dağlar misâli bu büyük zevatın tırnakları, evet, kesip attıkları tırnakları mesabesinde bile olmayan ilmi kimlikleriyle kimler kim oluyorlar ki onlara karşı kem küm etme cesareti gösterebiliyorlar?

İkinci Fasıl
Râbıta'yı Reddeden Âlim Var mıdır?

Diğer İslâmî ilimlerde îcâd edilen ve kullanılmakta olan **fıkıh**, **tefsîr**, **akâid**, **hadîs** ilimlerinde bulunan ıstılâhlarda/terimlerde olduğu gibi, **Râbıta** Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim, Tabiîn, Tebe-i tabiîn ve sonraki devirlerde ma'nâ olarak bilinip amel edilen bir amel olmakla beraber ıstılah olarak sonrada ortaya çıkmıştır. Hicri dördüncü ve müteakip asırlarda ıstılah olarak da kullanılmıştır. Müçtehidlerin, müfessirlerin, muhaddislerin bol olduğu zamanlarda meşhur olmasına rağmen, hiçbir müçtehid ve hiçbir âlim ona karşı çıkmamıştır. İleride de ayrıca zikredileceği üzere, bir çok âlim tarafından tasvib edilmiştir. Hattâ, üzerinde **gayrı meşrû' olmadığı** husûsunda **Sükûtî İcmâ**' vaki olmuştur. Meşrû'luğunu bir çok âlim te'yîd etmiştir. Aleyhinde hiçbir âlimden hiçbir söz nakledilemez.

Yalnız bundan yüz on küsur yıl önce ölmüş Sıddîk Hasan Han, **et–Tâcü'l-Mükellel** isimli tarihinde, Râbıta'nın **kötü bir bid'at olduğu**nu, bunun dince yasaklanmış olduğunun, Şâh Veliyullah Dihlevî tarafından **el-Kavlü'l-Cemîl** isimli eserinde açıkça ifâde edildiğini, **Allâme** Muhammed İsmail ed-Dihlevî'nin **es-Sıratu'l-Müstekîm** isimli eserinde **Râbıta'nın şirkten gizli olmayacak bir noktada olduğu**nu, ifâde ettiğini söylüyor.**[38]**

Sıddîk Hasan Han, zamanının hadîs âlimlerinden olmasına, İmâm Rebbânî ve velîler hakkında son derece hüsn-i zannı ve medihleri bulunmasına rağmen, bir çok şaz ve sapık düşünceleri de olan, Hindistân'ı işğâl eden **İngilizlere karşı cihad edilmesinin harâm olduğu**na dâir fetvâ verecek kadar ilim, ihlâs ve Allah korkusu sâhibi(!) biriydi.[39] Muâsırı olan büyük muhaddis ve fakîh Allâme Abdü'l-Hayy el-Leknevî **Tezkiretü'r-Râşid** isimli eseriyle O ve O'nun gibilerin sapıklıklarını sergilemiş, ağızlarına taş tıkamıştı. O'nun ve **allâme** dediği, ama büyük ölçüde O'nun gibi biri olan **Muhammed İsmail ed-Dihlevî**'nin şu husûsda sarfettikleri sözler, bunca büyük ulemânın hükümleri yanında çöpe fırlatılma kıymetinde bile değildir.

Şâh Veliyullah ed-Dıhlevî'den yaptığı nakle gelince…. O, **Râbıta**'yı savunanlardandır; ismi geçen **el-Kavlü'l-Cemîl** isimli eserinde bunu açıkça belirtir.**[40]** Bu gibi iftirâlar câhillere çok değildir de, kendini ilme nisbet eden, değirmen sıçanı misâli unu olmasa da uçuşan un zerrecikleriyle sırtı kısmen unlanmış ve beyazlaşmış kimselerin biraz olsun temkinli olmalarını gene de gönül istiyor, işte… Zamâne câhillerinin zırvaları ise, -bağışlayınız- kendileriyle taharet alınmaya bile lâyık değildirler; temizlenecek yerleri daha da batırırlar.

Dünden günümüze kadar sayılamayacak kadar âlim, fâzıl ve sâlih zâtların beyân ve amelleri varken, şu câhiller ve sapıklar gürûhunun şeytânî vesveselerine aldananlara veyl olsun…

Üçüncü Fasıl
Râbıta Hakkında İleri Sürülen Bazı Şeytânî Şübheler ve Vesveseler

Râbıta inkârcılarının i'tirâz ve inkârlarına dayanak ve delîl zannettikleri şübhe ve

vesveseler haddi zâtında sayılamayacak kadar fazla ise de, içlerinde kayda değer bir tane i'tirâz yok, dense yeridir. Hiçbirinde ilmî bir ağırlık olmadığı gibi fikrî bir tutarlılık ve insicâm da yoktur. Birçok bâtılın kendi içindeki kısmî tutarlılığından bile mahrûmdurlar. İlmî zâbıta ve disiplin diyârına çok çok uzak olan şu lâubâlîlik ve keşmekeşlik galerisinden sâdece birkaç **vesvese** ve **şübhe** maddesini göstermeyi kâfî görüyoruz.

———————-

Birinci

Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: **Râbıta**'da, şirki gerektirecek hürmet ve saygı ifâde eden ibâdet duruşu vardır.

Cevâb:Bunu iddiâ eden ahmak câhillere birkaç âyet ve hadîs ile hadîs âlimlerinin üstadlarına gösterdikleri hürmetleri hatırlatalım…

———————-

Her Hürmet Şirk midir?

———————-

Sâhi, hürmete lâyık olanlara hürmet etmek, onlara ibâdet etmek demek midir?

Çoğu câhiller, **edeb** ve **hürmet**i **ibâdet**le karıştırırlar. Kimileri, **hürmet bekleyeyim** derken **ilâhlık**, ederler. Kimileri, **hürmet edeyim** derken **ibâdet** ederler;kimileri de, **meşrû'**, **hattâ mesnûn olan**/sünnet kılınan **hürmeti**, **ibâdet** kabûl ederek **edebli** ve **terbiyeli** kimseleri **müşrik** ilan eder, sapla samanı karıştırırlar. Bu, bilhassa, aklını, Kur'ân ve Sünnet yerine koyarak veya ilimden uzak bir şekilde kıt akıllarıyla Kur'ân ve Sünnet'i tahrîf ederek akıllarını putlaştıran câhil edebsiz ve terbiyesizler ile şeytanın maskarası olmuş yobazlarda çok görülür. Halbuki Kurân ve Sünnet onları yalanlıyor ve utanmaz suratlarına okkalı tokatlar vuruyor:

———————-

Hürmet ve Saygıya
Dâir İnen Birkaç Âyet

———————-

Bir: Hani biz meleklere Âdem aleyhisselâm'a secde edin dediğimizde… İblis hâric hepsi secde ettiler[41]

İki: Meleklerin hepsi secde ettiler, İblis hâriç.[42]

Bu secde kendine has bir hürmet ifâdesiydi ve her ne kadar bizim Şerîatımızda yasaksa da, o zamanki Şerîatta yasak değildi. Öyle idi ama, edepsiz ve terbiyesiz İblis, buna karşı geldi ve edebsizler ile terbiyesizlerin pîri oldu.

Üç:Ve (Yûsuf aleyhisselâm) anasını babasını tahtın üzerine çıkardı ve secde edenler olarak ona eğildiler, yere kapaklandılar…[43]

Bu bir hürmet ifâdesiydi ve Yûsuf aleyhisselâm'ın Şerîatında meşrû' idiyse de Hz. Peygamber aleyhisselâm'ın Şerîatında meşrû' değildir. Burası, ayrı bir nokta…

Dört:Allah celle celâlühû'nun ve O'nun Resûlü'nün önüne geçmeyiniz. Ey îmân edenler! Seslerinizi Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in sesi üzerine çıkarmayınız.[44]

Hangi ma'nâda olursa olsun bu âyetlerde Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'e hürmet emredilmektedir.

Beş: Aranızda Resûlü çağırmayı, birinizin birinizi çağırışı gibi yapmayınız.[45]

Bu saygılı davranma emri değil midir?

———————-

Hürmet ve Saygıya
Dâir Gelen Bir Kaç Hadîs

———————-

Bir: Abdullah b. Amr b. Âs radı-yallâhu anhumâ anlatıyor:Resûlüllah sallâhu aleyhi ve

sellem'den daha çok sevdiğim, gözümde ondan daha büyük hiçbir kimse yoktu. Onu anlatmam vasfetmem istense gücüm yetmez. Çünkü ona doyasıya bakmamıştım.[46]

İki:Enes radıyallâhu anhu Anlatıyor: Resûlüllâh sallallâhu aleyhi ve sellemMuhacir'den ve En-sâr'dan oturmakta olan arkadaşlarının yanına çıkardı. İçlerinde Ebû Bekir ve Ömer'de vardı. Ebû Bekir ve Ömer dışında hiçbir kimse gözünü kaldırıp ona bakamazdı…[47]

Üç:Resûlüllah sallâllahu aleyhi ve sellem konuştuğunda beraber oturduğu kimseler başları üzerinde kuş varmışçasına başlarını eğerlerdi.[48]

Dört:Urve İbn-i Mes'ûd-Hudeybiyye Musâlahası senesinde- Kureyş O'nu Resûlüllah sallâllahu aleyhi ve sellem'e gönderdiğinde, Ashâbının ona olan ta'zîmini, abdest aldığında kalan abdest suyuna koşuşturmalarını, az kalsın o su üzerine vuruşacaklarını… Tükürdüğü her hangi bir tükrüğü veya attığı balgamı avuçlarıyla alıp onunla yüzlerini ve cesedlerini ovaladıklarını… Bir kılı düştüğünde hemen ona koşmalarını… Onlara bir emir verdiğinde emrine koşuşturmalarını… Konuştuğunda, yanında seslerini kısmalarını ve O'na bir hürmet olarak keskin bakışlarla bakmadıklarını gördü. Bütün bunları görünce, Kureyş'e döndü ve şöyle dedi:Ey Kureyş!… Ben kral iken Kisrâ'nın yanında bulundum, yine kral iken Necâşî'nin yanında bulundum, ve -vallahi- ben, hiçbir kavimdeki hiçbir kralı, Ashâbının arasındaki Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem gibi asla görmedim.

Başka bir rivâyette, "Ashâb'ının Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'e hürmet ettiği gibi, hiçbir krala arkadaşlarının hürmet ettiklerini görmedim…"**[49]**

Beş: Üsâme radıyallâhu anhu anlatıyor: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in yanında oturuyorduk, başlarımızın üzerinde sanki kuş vardı. Bizden hiçbir kimse konuşmuyordu…**[50]**

Altı: Talha radıyallâhu anhu anlatıyor: Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'in Ashâbı radıyallâhu anhum câhil bir bedevî'ye, adağını yerine getireni O'na (Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'e) sor dediler. Ona hürmet ve saygı gösteriyorlardı.**[51]**

Yedi: Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'i berber tıraş ederken gördüm. Ashâb'ı (düşen kıllarından almak için etrafında dolaşıyorlardı). Hiçbir kılın yere düşmesini istemiyorlardı. Ancak bir adamın elinde olmasını istiyorlardı.**[52]**

Sekiz: Bera b. Âzib radiyellâhu anhu diyor ki; Bir şey hakkında Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'e sormak isterdim de, heybetinden dolayı, onu iki sene (soramaz) geciktirirdim.**[53]**

Dokuz: Vâzi'den -ki O Abdü'l-Kays kafilesindeydi- şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Medîne'ye geldiğimizde bineklerimizden koşup, Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in ellerini ayaklarını öpüyorduk[54].

On: Abdullah b. Ömer radıyal-lâhu anhuma anlatıyor; Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'in seriyyelerinden birinde idik. Ona varıp elini öptük.[55]

On Bir:Ömer, kalkıp Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'in ayağını öptü.[56]

Şu hâlde Kur'ân ve Sünnet ölçülerindeki bir saygı ve hürmeti putlara gösterilen saygıyla karıştıran şapşalların işine şaşırmamak lâzım. Bu tür haltları (karıştırmaları) onlar her zaman yaparlar. Sapla samanı her zaman karıştırırlar. Benzeri rivâyetler, Ashâb'dan ve Tabiinden de bol bol gelmiştir. Yani Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'e karşı takınılan edeb, varislerine de takınılmış. Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim, Tabiîn ve Tebe-i Tabiîne aynen gösterilmiştir… Bu âlimlere gösterilen edeb ve hürmete dâir günümüz edebsizlerini şaşırtacak rivâyetler, Hatib-i Bağdâdî'nin **el-Câmi**,**[57]** ve Hâfız İbn-i Abdi'l-Berr'in **Câmi'u Beyâni'l–İlmi ve Fazlihî[58]** isimli eserlerinde de çokça vardır.

———————-

İkinci
Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: **Râbıta** tevessülü/aracılığı, Zümer sûresinin üçüncü âyetinde de ifâde edildiği gibi, puta tapanların putlarını Allah celle celâlühû'ya aracı yapmalarına benzer.

Müslim'in rivâyetindeki "…Senin hiçbir ortağın yoktur. Ancak, sana âid olan, kendisi ve mâlik olduğu da senin olan bir ortak müstesnâ"[59] müşrik telbiyelerindeki putları vâsıta edinmeye benzemektedir.

Cevâb

Bir: Müşriklerin **Putlara ibâdet etmeyi Allah'a yaklaşmaya vesîle ettiklerini** ileri sürerek, Allaha ve Resûlüne göre **Allah'a yaklaştırıcı** her vesîleyi şirk saymak Allah celle celâlühû'yü yalanlamak ve ona iftirâ etmektir; "Hiç şübhen olmasın ki sen (ey Resûlüm sallallâhu aleyhi ve sellem), elbette (Allah celle celâlühû'nün kullarını) dosdoğru yola sevkedersin". [60] Yani, Allaha yaklaşmalarına sebeb olursun.

Allah'a yaklaştırıcı her vesîle ve vâsıtanın şirk sebebi olmayıp, bazılarının Allah'ın emri olduğunu yukarıdaki âyetlerle Allah söylüyor. Demek her vesîle yasak değil. Yasak olanlardan en mühimi **Puta ibâdet etme vesîlesi**…Şirk vâsıtasıdır…

İki: Müşrikler "Ancak, **senin bir ortağın vardır** ki, o da, mâlik oldukları da sana âiddir." sözleriyle putlarını "**Allah'ın ortağı**" olarak kabûl ettiklerini açıkça söylüyorlar. Hâlbuki Râbıta yapanlar bunu ne açık ne de üstü örtülü söylemiyorlar. Onlar, bir yanda "**sizi de yaptıklarınızı da yaratan** (başkası değil) **Allah'dır**" âyetine îmân ederek "**Allah'dan başka hiçbir** (yaratıcı) **fâil yoktur,**" derler; öte yanda da sebebler âleminde olduklarını unutmazlar; Allah'ın yaptıklarından şu müşâhade ettiğimiz ve etmediğimiz şeylerden birçoklarını, yarattığı bazı varlıklar vâsıtasıyla yaptığını söylerler. O yüzden **Râbıta tevessülü**nü bu hadîsde geçen müşrik sözüne kıyaslamak için noksansız olarak aptal ve serseri bir geri gerizekâlı câhil olmak lâzımdır. Zîrâ böyle bir kıyâs için ortada menât olabilecek hiçbir şey olmadığı gibi "**fârık**"/ayrı kılan vasıf dahî vardır. Çünki, **putların vesîle edilmesi** âyetler, hadîsler ve akl-i selîm ile yasaklanmıştır. Hâlbuki, Râbıta tevessülüne dâir böyle bir yasaklama olmadığı gibi nassların manâlarının umûmu ve akl-i selîmin delâleti ile buna teşvîk vardır. Öyleyse yapılacak kıyâs, **fârık**'a rağmen bir kıyâs olacaktır ki bu bâtıldır. Böyle bir kıyâs müşriklerin sırf **kâr getirme** illetiyle/temel sebebiyle fâizi alışverişe kıyâs etmeleri gibi bir akılsızlık ve şaşırmışlık olur.

Üç: Bir yanda **biz putlara sadece bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye İbâdet ediyoruz**[61] diyenler… Diğer yanda ise **şu şu âyet, şu şu hadîs ile beraber şu tecrübeye de dayanarak şu vesîleyi**,"Allah'a varmaya vesîle arayınız" **âyeti şumûlünde görüyoruz** diyenler… İkisi birbirine benziyor öyle mi? **Domuzun başı, gözü ve ayağı var. /Râbıtayı inkâr edenlerin de başı, gözü ve ayağı var. /O hâlde Râbıtayı inkâr edenler domuzdur,** şeklinde bir kıyâs olmaz; değil mi?.. Olmaz tabiî… Çünki kıyâsın da bir ölçüsü vardır.Sizin kıyâsınızdaki **menât**,[62]**vesîle olmak**" ise, "**vesîle**"nin Farz, Vâcib, Sünnet, Mustehab, Mendûb, Mubâh, Mekrûh ve Harâm olanları da vardı. O zaman, ard niyetli veya câhil değilseniz, **Râbıta**nın hangi vesîleye girdiğini delîllerle araştırırsınız.Eğer **Menât**ınız **puta ibâdet** ise**,** böyle bir şeyi söyleyen ve eden yok. Hâlbuki müşrikler hem ibâdet ediyorlar hem de ettiklerini söylüyorlar. Bu **puta ibâdet etmek** şu batıl kıyâs sâhibince **menât** değil, **netîce** olabilir.Yok, eğer, kıyâsa bile dayanmayan ictihâdınızla(!) muhâtabınızın fiilini **puta tapma** fiiline dâhil ettiyseniz, lütfen bu hokkabazlığı, cıvıklığı, sululuğu bırakın… Sirklerde ve karnavallarda gösteri yapmakla ilim mes'elelerinin müzâkere ve münâkaşası ayrı ayrı şeylerdir…Üstelik, değil bâtıl kıyâsla, doğru yapılan kıyâsla bile, **mü'minim** diyene **kâfir** demek için sersem bir câhil olmak bile yetmez… Zîra, kıyâsla sâbit bir hüküm, âlimlerin söz birliği ile **zann** bildirir. Zann ile de, akıllı ve biraz bilgili mü'minlere göre bir mü'min asla tekfîr edilemez.Eğer, **tamam, her vesîle ve vâsıta şirk değil, kabûl ettim, ama** 'vesîle arayınız' **âyetindeki vesîle şudur** diyorsanız, âyet veya hadîsin ma'kûl ve kesin delâleti bulunmadan tahsîs ve sınırlama yetkisini nereden aldınız? Yoksa kendinizi o âyeti gönderenin ortağı olarak mı görüyorsunuz?!..Bir an tenezzül edip/seviyenize inip **Râbıta**nın, farz vâcib ve mendûb vesîlelerden olmadığını, delîlleri tam bir **istikrâ**nızla[63] tesbit ettiğinizi kabûl edelim. Ya, **mübâhlar**?!… **Râbıta**'yı onlara da mı, sığdıramadınız? Sübhânellâh!… Câhillerle ilmî münâkaşa ğâliba cehennem azabı gibi bir şey… Bu câhilliğe bir de gerizekâlılığı eklerseniz vay geldi başınıza; azâb içinde azâb… "

Dört: Râbıta'yı, **vesîle** olması yönüyle Zümer sûresinin üçüncü âyetine ve Müslim hadîsi hükmüne sokamazsınız. Çünkü o âyetteki ve hadîsdeki vesîle, vesîlelerden belli bir vesîle

olan **şirk vesîlesi**dir. Şu hâlde bu âyet sizin, mü'minleri küfürle suçlamak gibi süflî karalamanızda delîliniz değil, haşa oyuncağınızdır… Siz Allâh'a ve Resûlüne demediklerini yakıştırmakla yalan iftira etmekten korkmayan zâlimlerin tâ kendilerisiniz. Allah'tan korkunuz, insaflı olunuz…

Beş: Bazıları dahî vardır ki, onların hükümlerini de siz verin. Maşallah, siz çok kolay hüküm veriyorsunuz. Mesela… Birisi var, İslâmî bir gaye için, Allah'ı razı etmek maksadıyla küfür otoritelerine uşak olmayı, onların akademik kariyerlerini elde etmek için **Lât'ın veya Menât'ın ilkelerine bağlı kalmaya** söz veriyor ve her türlü harâmı leblebi yer gibi işliyor ve de, **biz bu işte Allah rızâsı için varız, bu işimiz bir araçtır. Amaç Allah'a yaklaşmaktır** diyor. Bunun bu vâsıtasının, vesîlesinin hükmü nedir?.. Gerçi açıklık yoksa da, **Kıyâs-ı Fukahâ**,yani âli ve erişilmez ictihâdınızla bunun, Zümer sûresinin üçüncü âyetine girip girmediğini söyleyiniz.

————————-

Üçüncü
Şübhe ve Vesvese

————————-

İddiâ: Bir zavallı da bakınız ne diyor: "Hâlid-Bağdâdî'den, şu nakil yapılmıştır: Zemahşerî, i'tizaline (haktan ayrılmışlığına) rağmen, Keşşâf isimli tefsîrinde (levlâ…) âyetindeki **Bürhân**'ın, Ya'kûb aleyhisselâm'ın oğlu Yûsuf aleyhisselâm'a temessül etmesi (rûhunun veya rûhâniyyetinin yani, rûhunun aksinin/yansımasının kendinden uzaklarda kendi bedeni şekline girip görünmesi) olduğu şeklinde de tefsîr edildiğini söyledi.

Siz, herhâlde Keşşâf Tefsîri'ni hiç okumadınız. Yoksa bunu asla söyleyemezdiniz…Keşşâf'ta bu görüş sâhibleri için aynen şu ifâdeler yer alıyor: Bu ve bunun gibi şeyler hurâfeci zorbaların tutundukları şeylerdir. Allah Teâlâ'ya ve paygamberlerine iftirâ bunların dîni olmuştur…"[64]

Cevâb:Mevlâna Hâlid kuddise sirrûhû'nun ifâdelerinin aslı aşağıdadır:

وَقَدْ صَرَّحَ بِالتَّصَرُّفِ وَالْإِمْدَادِ الرَّحَانِيَّيْنِ جَمَاهِرُ الْمُفَسِّرِّينَ فِيّ قَوْلِهِ تَعَالى "لَوْلا اَنْ رَاَ بُرْهَانَ رَبِّهِ" وَمِنْهُمْ صَاحِبُ الْكَشَّافِ مَعَ انْحِرَافِهِ عَنِ الْإِعْتِدَالِ وَاتِّصَافِهِ بِالْإِنْكَارِ وَالْإِعْتِزَالِ. وَلَفْظُهُ "وَفُسِّرَ الْبُرْهَانُ"

"Müfessirlerden bir çoğu **şâyet Rabbinin bürhânını görmeyeydi…** âyetinin tefsîrinde, rûhânî olan tasarruf ve imdâdı (yardıma koşmayı) açıkça ifâde ettiler. Onlardan biri de i'tidâlden **inhirâf** etmesi ve de, –**inkâr** ve **i'tizâl** sıfatlarını üzerinde bulundurması ile berâber- Keşşâf Tefsîri sâhibi(Zemahşerî)dir. O'nun (Keşşaf'daki) ifâdesi şudur: **Bürhân**, Yûsuf aleyhisselâm'ın **ondan uzak ol şeklinde bir ses duyduğu ama ona aldırmadığı**, ikinci defa da o sesi işittiği ama îcâbını yapmadığı, üçüncü kez duyunca ona sırt döndüğü ve (bu îkâzın) O'na tesîr etmediği, nihâyet Ya'kûb aleyhisselâm'ın ona parmak uçlarını ısırarak **temessül ettiği** (bir şekle bürünerek göründüğü)… **şeklinde de tefsîr edilmiştir…**"[65]

Demek, "Bu ve bunun gibi şeyler hurâfeci zorbaların tutundukları şeylerdir!.. Allah Teâlâ'ya ve peygamberlerine iftirâ bunların dîni olmuştur!…" Öyle mi?!..Mevlâna Hâlid kuddise sirruhû ve tâbi'lerine karşı sarfedilen böyle bir edebsizce söz, ancak zır câhil ve mükemmel bir geri zekâlıdan duyulabilir, müctehidleri gerilerde bırakabilecek ilim deryâsından(!) değil. Çünki,

Bir:Bu rivâyet, Adullah İbn-i Abbâs radıyallâhu anhumâ'dan **Sahîh** ve **Hasen** yollarla da rivâyet edilmiştir. Nitekim bu,Râbıta'nın Sünnet delîllerinden on dokuz numaralı rivâyette geçmişti. Öyleyse, Zemahşerî'nin, muhtemelen uydurma olan isnâdlar için söylediği sözler veya sahası dışında sarfettiği hatâlı ifâdeler **Sahîh** bir rivâyet husûsunda ilim sâhiblerini bağlamaz.

İki:Mevlânâ Hâlid'in şu î'câz ve belâğatın neredeyse zirvesinde olan sözünü anlayacak akıl idrâk ve ilim lâzım. Bu lâzım olan maddelerden biri bulunmazsa şu söz anlaşılmaz. Ya hiç biri yoksa?… O zaman iş hepten berbat…

Üç:Mevlânâ Hâlid, **Zemahşerî, "Burhân"ın böyle de tefsîr edildiğini**, **söyledi**," dedi. Bu husûstaki bâtıl ve aslı astarı olmayan her bir kıssayı kabûl ettiğini söylemedi.

Dört: مَعَ انْحِرَافِهِ عَنِ الْاِعْتِدَالِ وَاتِّصَافِهِ بِالْاِنْكَارِ وَالْاِعْتِزَالِ. Yani, **i'tidâlden**[66] **inhirâf**[67] **ile** (hakkı veya bu doğru tefsîri) **inkâr ve** (haktan veya Eh-i Sünnetten) **i'tizâl**[68] **sıfatlarını üzerinde bulundurmasıyla beraber**, demekle de O'nun **böyle bir isâbetli tefsîrden i'tizâl ettiğ**ini/**ayrıldığı**nı ve bunu kabûl etmediğini dahî ifâde etti.

Şucidden vecîz, i'câzkâr ve özlü ifâdesindeki **inhirâf**, **inkâr** ve **i'tizâl** kelimelerini, ilimçerçevesinde üç şekilde anlaşılabilir ve ma'nâlandırılabilir:

Birincisi: **Kinâye**[69]yoluyla;

Kinâyede, lâfzın, karşılığında îcâd edildiği ma'nâda ve melzûm'unda (lâzım getirdiği ma'nâda) aynı anda kullanılması, bahis mevzû'u ise de, her ikisi esas maksûd değildir (hedeflenmemiştir). Aksine birincisi ikincisi için basamak ve hazırlıktır..[70]

Buna göre bu **inhirâf**,**inkâr** ve **i'tizâl** kelimelerinden, kinâye olarak **Mu'tezile'den olma**nın **Ehl-i Sünnet'ten ayrılmayı** lâzım getirdiği ma'nâsı kasd edilmiş olabileceği gibi, -mâni' bir karîne bulunmadığından- lüğatte konuldukları ma'nâları olan **uzaklaşmak**, **kabûl etmemek** ve **bir şeyden ayrılmak** damurâd edilmiş olabilir.

İkincisi: **Umûm-i Mecâz**[71] yoluyla;

İnhirâf (bir şeyden veya yerden kaymak, uzalklaşmak ve sapmak), **inkâr** (hakîkati ortmek ve kabûllenmemek) **İ'tizâl**/bir şeyden ayrılmak lâfızları/sözleri, **haktan uzaklaşmak sapmak, onu örtmek ve kabûl etmemek, ondan ayrılıb onu kabûl etmemek ve yanlışa saplanmak**, ma'nâsında **mecâz** kabûl edilirse, **şu hak tefsîrden ayrılıp uzaklaşmak ve onu kabûl etmemek** de, **Mu'tezile mezhebinden olmakla hak yol olan Ehl-i Sünnet'ten ayrılmak** da bu mecâzî ma'nâlar şumûlündeki (kapsamında) fedlerden olan hakîkî ma'nâ olur. Ya'ni, Mevlâna Hâlid kuddise sirruhû efendimiz, Zemahşerî'nin, hem, **şu doğru tefsîri inkâr edib kabûl etmemekle**,hem de **Mu'tezile mezhebinden olmakla haktan ayrıldığını** aynı anda anlatmış oluyor. Böyle bir anlama ve ma'nâ çıkarma tarzı hiçbir akıl ve ilim sâhibince ve mezhebçe i'tiraz edilmeyecek bir husûstur.

Üçüncüsü: **Hakîkat ile Mecâz'ın cem'i**[72] yoluyla:

İnhirâf, **inkâr** ve **İ'tizâl** kelimeleri, ister, **Hakîkat-i Lüğeviyye**[73] olarak kabûl edilip, **Ehl-i Sünnet'ten sapmak**, **Ehl-i Sünnet'i inkâr etmek** ve **Mu'tezile'den olmak** ma'nâlarında **mecâz**, **şu doğru tefsîri kabûlden ayrılıp uzaklaşmak**, **Onu inkâr** ve **ondan ayrılmak** ma'nâlarında ise **hakîkat** olsun,isterse, **Hakîkat-ı Örfiye**[74] olarak, **Ehl-i Sünnet'ten sapmak**, **Ehl-i Sünnet'i inkâr** etmek ve **Mu'tezile'den olmak** ma'nâsında **hakîkat** olsun, **şu doğru tefsîri kabûlden ayrılıp uzaklaşmak**, **Onu inkâr** ve **ondan ayrılmak** ma'nâlarında ise **mecâz** olsun, her iki ma'nâyı da bir anda aynı seviyede kasdetti.

Bu, Hanefîlerin ve Cumhûrun usûlü'ne uymasa da, bazı sınırlamalarla beraber Şâfiî usûlü'ne uyar.[75] Mevlânâ Hâlid de zâten Şâfi'î âlimlerindendir. Öyleyse bu husûsta ona i'tiraz edilmez. Dolayısıyla, Mevlâna Hâlid ve ondan şu sözü aktaranlara saldıran zavallılar kendi câhillikleri ve geri zekâlılıklarına yansınlar. Dağları süsmeye kalkışmasınlar. Başlarına ve başlarındaki nesnelere yazık olur.

———————-

Dördüncü
Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: "**Râbıta** ya **ibâdet**tir veya değildir. Değilse, ondan ecir beklemek en azından boşuna olur. İbâdet ise, neden Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem ve Ashâbı zamanında yok idi de sonradan îcâd edildi. Öyleyse, dînde olmayan bir ibâdeti uydurmak, teşrî' olmakla küfür veya haram olmaz mı"?

Cevâb: Böyle bir süâl ya câhillikten veya anlayış kıtlığından yahud da hâinlikten doğar. Zîrâ,

Bir:Râbıtanın bizzât maksûd olan bir ibâdet olduğunu, yolunu bilen hiçbir sûfî iddiâ

etmemiştir. Câhil ve sapıkların söz veya fiilleri hakk üzere olanların hakk olan davranışlarını ibtâl etseydi, **yetmiş iki sapık fırka**nın i'tikâdî yanlışlıkları **yetmiş üçüncü hakk fırka**nın hakk üzere olan inanç ve amellerini ibtâl ederdi. Akıl ve ilim sâhiblerince öyle olmadığına göre, bu husûsta da yanlış yoldakilerin bâtıl iddiâları doğru yoldakilerin hakk da'vâlarını ibtâl edemez. Hâsılı ilim üzere olan muhakkik sûfîlere göre **Râbıta, ibâdete vesîle olması yanıyla ibâdettir**. Yukarıdaki hadîslerden ve âlimlerimizin onlar istikâmetindeki îzâhlarından da anlaşıldığı gibi **aslında ibâdet olmayan mübâhlar iyi maksad ve niyetlerle ibâdet olur**. Nitekim önceki makâlemizde de geçtiği gibi İmâm Birgivî, Hamevî ve Akkirmânî öyle dediler.[76]Hâfız Aynî, şeyhi Hâfız Irâkî'den, **maksadlara göre bazı mübâhların güzel olacağı**nı kabûllenerek nakletmiştir.[77]

İki:Şöyle biriddiâ sâhibi **ibâdet**in ne demek olduğunu da bilmiyor demektir. Çünki, Allah celle celâlühû'nün emri ve rızâsı istıkametinde yapılacak her iş tarlada çalışmak, hanımıyla cinsî ilişkide bulunmak[78] bile olsa geniş ma'nâda ibâdettir. İbâdetlerin namaz, ve oruç gibi bir kısmı vardır ki, ma'nâsı ve muhtevâsı yanında zamânı ve şekli de ta'yin ve tesbît edilmiştir. Çalışmak, bir kısım zikirler ve insanlara hüsn-i muâmele gibi bazılarının şekli, zamanı ve teferruatı her yönüyle gösterilmemiştir. Bir kısım ibâdetler de vardır ki, bunların zamanı, şekli ve sûreti kısmen belli edildiği gibi kısmen de belli edilmemiştir **düâ etmek, yalvarıp yakarmak** gibi. Zamânı, şekli ve sûreti kesin bildirilen ibâdetlerde eksiltme artırma ve değiştirme biçiminde hiçbir tasarrufta bulunulamaz. Vakti, sayısı, şekli ve teferruatı tamamen veya kısmen bildirilmeyen ibâdetlerde nassların umûmu ve mübâhlar dâiresinde tasarruflarda bulunulabilir. Çalışma şekli ve vâsıtaları gibi… Düşmana karşı, ok yerine diğer geliştirilmiş silahlarla harbetmek gibi…

Allah'ın yemîn ettiği muharebe atları ile develer yerine tank, tayyare ve daha da geliştirilecek diğer vâsıtalarla harbetmek gibi… Kaldı ki, **Râbıta**'da tam ma'nâsıyla böyle bir tasarruf da yoktur.

Üç: Kadı İyâd'ın Şifâ'sında[79] Abede bint-i Hâlid b. Me'dân(veya Safvân)dan yaptığı bir rivâyet var: Hâlid her yatağa yatmağa gittiğinde Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem ile Muhâcir ve Ensâr'dan olan Ashâb'ına olan şiddetli sevgisi sebebiyle isimlerini **zikreder**/anar ve şöyle derdi; 'Onlar benim köküm ve dalımdırlar. Gönlüm başkalarına değil onlara meyleder (çarpar). Şevkim onlara uzandı. Bu yüzden, ey Allahım!.. canımı acele al.' (Böyle diye diye) nihâyet uyurdu.

Burada anlatılan, **Râbıta etmek**ten ve **silsile okumak**tan başka bir şeyi göstermiyor.

———————-

Beşinci
Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: Sizin getirdiğiniz delîller bir zâtın sûretini göz önüne getirip hayal etmenin -diyelim ki, size göre- meşrû'luğunun delîlidir. Biz bunu kabûl etmiyoruz ya, farzedin ki kabûl ettik, ya onun rûhaniyetinden bir şey (düâ) istemek? O nereden çıktı? Onun delîli nedir? Bu amel şirk değil midir?

Cevâb: Bir münâsebetle önceki makâlemizde geçen bir takım ifâdelerimizi burada tekrâr etmek istiyoruz:

Bu da bir **şefâat yardımı talebi** ma'nâsında olan **istiğâse** demektir. Nitekim hadîs ulemâsının söz birliğiyle sahîh olan Osman İbn-i Huneyf'in rivâyet ettiği a'mâ hadîsinde geçen **ey Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem! seninle Rabbime yöneliyorum. Allahım! O'nu, hâcetim husûsunda hakkımda şefâatçı yap** nebevî sözu bunu açıkça ortaya koymaktadır. Hâsılı gönülden O'ndan istenen şefâattir. Bu Osman İbn-i Huneyf'in rivâyet ettiği a'mâ hadîsi aslında Râbıtanın en büyük ve açık delîllerindendir. Bu Râbıtayı Osman İbn-i Huneyf'in ve Selef'in yaptıklarının inkâr edilmez vesîkasıdır.

Büyük İmâm Müctehid Sübkî, Şifâu's-Sikâm isimli eserinde[80] İmâm Zâhidü'l-Kevserî de Mahku't-Tekavvul isimli uzun ve kıymetli makâlesinde[81] **istiğâse**nin **tevessül** vâdisinde/mânasında bir şey olduğunu söylemektedirler. Buna göre bu taleb, **Allahım!.. şu sâlih kulun hatırına bana şunu ver**,demek olur. Veya, bir kimsenin şeyhin rûhâniyyetinden bir şey istemesi, hakîkatte ondan kendisi için düâ etmesini istemekten başka bir şey

değildir. Bunun da bürhânı, onlarca tevessül delîli olan âyet, hadîs ve ulemâ sözüdür.

Ğâibde olandan sebeb yapılma yoluyla yardım istenebileceğinin delîli çoktur. Birkaçını getireceğiz:

Bir:Mâlikü'd-Dâr Hadîsi: Hz. Ömer'in radıyallâhu anh'ın halîfeliği zamanında insanlara kıtlık isabet etti de bir adam Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in kabrine geldi ve dedi ki, Ya Resûlullah!.. sallallâhu aleyhi ve sellem! Ümmet'in için (Allah celle celâlühû'dan) yağmur iste, zîrâ onlar (neredeyse) helak oldular. Sonra, Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem o adama rü'yâsında göründü ve Ömer'e git selâm söyle, onlara yağmur yağdırılacağını de… buyurdu.

İbn-i Hacer, Rüyâyı gören, Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'den biri olan **Bilâl İbn-i Hâris el- Müzenî'**dir. Nitekim **Seyf**, **El-Futûh**'da böyle rivâyet etti, dedi.

Bu rivâyet, Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'in, ölümünden sonra Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem ile istiskâ etmekteki amelleri husûsunda bir nassdır. İçlerinden hiç biri haber kendilerine ulaşmasına rağmen bunu inkâr etmedi. Mü'minlerin Emîrine götürülen haber yayılır… **[82]**

Burada ğâib ve kabirde olan bir zâttan yardım istemek vardır.

İki: Yemâme Günü Şiâr'ı/Sloganı. Yemâme gününde mü'minlerin, ya'ni Ashâb'ın şiâr'ı, "**Yâ Muhammedâhü**!/**Ey Muhammed Yetiş!…**" idi. Hâlid İbnü Velîd düşmanını mübârezeye/düellöya davet ederek bu şiarı kullanırdı.[83]

Burada mühim olan husûslardan biri de Ashâb arasında ve Selef'de böyle bir tatbîkâtın var olduğunun İbn-i Kesîr gibi bir Muhaddis ve Müfessirce kabûl edilebilmesi ve i'tirâzsız kitâbına konulmasıdır.

Üç:İmâm Ebû Bekr İbnü Mukri' rahimehullâhu teâlâ şöyle dedi: Ben, Taberânî ve Ebû'ş-Şeyh Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem'in Haremindeydik. Açlık bizde te'sir ettiği bir hâldeydik. O gün visâl yapmıştık, önceki günün orucundan iftar etmeden oruç tutuyorduk. Akşam vakti olunca, Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in kabrine geldim. Yâ Resûlellah sallâhu aleyhi ve sellem! açız dedim ve döndüm. Bunun üzerine Ebû'l-Kâsim (Taberânî) bana, otur, ya rızık gelecek veya ölüm, dedi. Ebû Bekr, ben ve Ebû'ş-Şeyh uyuduk, Taberânî oturuyor ve bir şeye bakıyordu, dedi. Vakit geçmeden bir alevî geldi ve kapıyı çaldı ve kapıyı ona açtık. Bir de ne görelim ki, onunla beraber iki hizmetçi çocuk, her birinin elinde de, içinde bir çok şey bulunan birer zenbîl var. Oturduk ve yedik. Kalanı da hizmetçi çocuğun alacağını zannettik. Döndü gitti ve kalanları da bize bıraktı. Yemeği bitirince, Alevî, "ey topluluk!.. Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'e mi şikâyet ettiniz? Zîrâ ben Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'i rüyâmda gördüm, size bir şey taşımamı bana emretti," dedi. **[84]**

Dört: **Utbî Kıssası**:İmâm Ebû Abdillâh Muhammed İbnü Mûsâ İbni Nü'mân el- Mezâlî (683) şöyle diyor:Bize rivâyet edildiğine göre Hâfız Ebû Sa'd es-Sem'ânî Ali radıyallahu anhu ve kerremellâhu vechehû'nun şöyle dediğini anlattı: Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'i defnettikten üç gün sonra yanımıza bir bedevî geldi, kendini Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in kabri üstüne attı, toprağından başına saçtı ve şöyle dedi: Dedin ve sözünü işittik. Senden anladığımızı sen Allahtan anladın. Sana indirilen âyetler arasında, şâyet onlar kendilerine zulmettikler vakit sana gelselerdi ve derhâl Allahtan af isteseler, onlar için Resûl de af isteseydi elbette Allah celle celâlühû'yu tevvâb ve rahîm olarak bulacaklardı âyeti de vardı. Nefsime zulmettim ve benim için af dilemen maksadıyla geldim. Bunun üzerine kabirden hemen, **bağışlandın** diye ses geldi.**[85]**

İmâm Ebû Abdillâh Muhammed İbnü Mûsâ İbni Nu'mân el-Mezâlî el Merrâküşî, yine kendi isnâdıyla, Muhammed İbnü Nu'mân İbni Şibl el-Bâhilî'den şöyle dediğini rivâyet etti: Medîneye girdim ve Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in kabrine vardım. Bir de gördüm ki, bir bedevî devesini hızlıca sürüyor. Hemen devesini çöktürdü ve bağladı. Sonra kabr-i şerîfe girdi ve güzelce bir selâm verip hoş bir düâ yaptı. Sonra da şöyle dedi: Anam babam hakkı içün yâ Resûlelleh sallallâhu naleyhi ve sellem! Kesinlikle Allah celle celâlühû seni vahyine hâs kıldı ve sana içinde evvelkilerin ve sonrakilerin ilmini topladığı bir kitâb indirdi ve kitâbında, şâyet onlar kendilerine zulmettikler vakit sana gelseler ve derhâl Allah'tan af isteselerdi, onlar için Resûl de af isteseydi, elbette

Allah celle celâlühû'yu tevvâb ve rahîm olarak bulacaklardı buyurdu. Dediği de haktır. Ben sana günahları i'tirâf ederek, seni Rabbine şefaatçı yaparak geldim. O da (şu âyetinde) va'dettiğidir. Sonra kabre döndü ve şöyle dedi:

Ey düzlükte kemikleri gömülenlerin en hayırlısı!/ Ve güzel koktuğu onların güzel kokusundan düzlüğün ve yüksek tepelerin./Sensin şefâati umulan Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem/Sıratta, kaydığında ayaklar./Canımdır fedâ, senin sâkini olduğun kabre/ Ondadır afâf, ondadır cömertlik, ondadır kerem.

Sonra da bineğine binip gitti. Ancak mağfiretle gittiğinde hiç şübhe etmiyorum İnşâellah.

Muhammed İbni Abdillâh el-Utbî de bu haberi anlattı ve sonuna şu ilâveyi yaptı: Derken, uyuya kaldım ve hemen Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'i rüyâda gördüm, bana şöyle dedi: Ey Utbî! Bedevî'ye yetiş ve ona Allah celle celâlühû'nün O'nu bağışladığını müjdele.[86]

Merhûm Seyyîd Muhamme Alevî Mâlikî Şöyle diyor: **Bu haberi**,İmâm Nevevi,[87] Ebû'l-Vefâ İbnü'l-Ukayl,[88] İbn-i Kesîr,[89] Ebû Muhammed İbnu Kudâme,[90] Ebû'l-Ferec İbnü Kudâme,[91] Mensûr İbnü Yûnus,[92] İmâm Kurtubî[93] gibi büyük müfessirler ve muhaddisler de nakletmiştir. Hattâ büyük fakîh koca muhaddis İmâm Nevevi, Utbi'nin bedevîden naklettiği bu beytleri, Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in kabrini ziyâret esnasında söylemenin **müstehab** olduğunu söylemiştir.[94] **(Mâlikî'den nakil son buldu.)**

Mısbâh Muhakkiki Hüseyin Muhammed Ali Şükrî bu rivâyetin **İbnü Beşküvâl'**in **"el-Kurbe ilâ Rabbi'l-Âlemîne bi's-Salâti alâ Muhammedin Seyyidi'l-Murselîn"** isimli eserinin 16/Â varağında olduğunu söylemektedir.

Bu rivâyetler muhtemelen iki ayrı hâdiseden haber vermektedir. Zîra Sem'ânî, **Utbî** nisbetinin, **Utbe ibn-i Ebî Süfyân'ın çocukları için kullanıldığını** söyledikten sonra, **Utbî** nesebiyle anılan üç beş kişiyi tanıtıyor. Bunların içinde Sahâbî veya tabiî olan görülmemektedir. Bu yüzden, olabilir ki, biri diğerinden mülhem olarak gerçekleşmiştir. Bununla beraber, hâdiselerin aynı olma ihtimâli de vardır. Şu iki rivâyet, aynı hâdise ise Utbî Hz. Ali zamanında yaşamıştır. Bu takdîrde Utbî'nin sözünü ettiği bedevî şahıs da aynı sahâbîdir. Çünki, olabilir ki, Hz. Ali radıyallahu anh'ın gördüğü bu hâdiseye Sem'ânînin tanımadığı ve bilmediği bir Utbî de şâhid olmuştur.

Nevevî ve diğer büyük İmâmların hâdiseden **müstehablık** hükmünü çıkarmaları dahî bu ihtimâli kuvvetlendirmektedir. İlim Sem'ânî'nin bildiği ve söylediğiyle de sınırlı değildir. O'nun da zâten böyle bir iddiâsı yoktur. Hâdise bir ise bile, rivâyetler arasında çelişki yoktur. İki şekli de mümkindir.

———————-

Mes'elenin -Bizce-

En Mühim Olan Noktası

———————-

Bunca büyük muhaddisler ve müfessirlerce kabûl görmesi ve **Kur'ân'ın açık âyetleri**ne **ters** bulunmaması ve **şirk** kabûl edilmeyip, **güzel** bulunarak kitâblarına alınmasıdır. Yani, ulemânın onu, senedi bile aratmayacak **telakkî bi'l-kabûl**üdur. Hattâ, **mustehab** kabûl edilmesidir. Kitablara intikâl edişinden beri, bin seneye yakındır, hiçbir müctehid, muhaddis, müfessir ve fakîh tarafından **şirk** olarak görülmemesi, kimsenin Nevevî'ye **müşrik** damgası vurmaması… İbn-i Kesîr'in **meşhûr** dediği bu hikâyeye hiçbir âlim tarafından karşı çıkılmaması… Bâtıl olmadığında âdetâ sükûtî bir icmâın tahakkuk etmesi gibi yanlarıdır. Bu rivâyetin sıhhat derecesi ise daha sonra gelecek olan başka bir husûstur… Bilenler bilir ki, ulemânın bir haberi **telakkî bi'l-kabûl**ü[95]bir çok yerde isnâddan daha değerlidir.[96]**Hâsılı,** Utbî'nin haber verdiği bedevi'nin bu işi bir **tevessül** ve **İstiğâse**'den ibarettir. Hakîkî fail Allah celle celâlühû'dur. **Râbıta** yapılacak şahsın kerâmet ehli bir velî olduğuna inanıldıktan sonra bir mes'ele kalmaz, Ondan tevessül yoluyla bir şey istenilebilir.

Ve siz ey câhil yobazlar!… Hangi İslâm, hangi ilim, hangi irfan ve hangi haya ile bu ameli **şirk**, ve onu kabûl eden ve bununla amel eden bunca büyükleri **müşrik** ve **kula ibâdet eden kimseler** olarak kabûl edebiliyorsunuz?!..

———————-

Altıncı
Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: Râbıta için “**Sünnettir**” diyenleri de duyduk; bu, Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem’e iftirâ etmek olmaz mı?

Cevâb: Bu aslâ, Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem’e yalan iftirâ olmaz. Çünki, **Râbıta** delîlleri dikkatlice okunur, inâd da bir kenara bırakılırsa, görülecektir ki, Râbıta, bir bakışa göre vâsıtalı, başka bir bakışla da vâsıtasız olarak hakîkaten **sünnet**tir. Bunun böyle olduğu inkâr götürmez bir hakîkattir. Zîrâ,

Bir:Daha önceki makâlelerimizden birinde de bir münâsetle yazdığımız gibi, **Emrin ve Nehyin/yasağın zıdlarının hükmü var mıdır, varsa nedir**? süâli Usûl-i Fıkıh’da değişik şekillerde cevâblanır. Kısaca şöyle denir: Bu husûsta âlimlerce ihtilâf edilmiştir; sahîh olan, (emrin zıddını yapmak) emir ile kasdedileni ortadan kaldırıyorsa harâm, yasaklananın zıddı yasağı ortadan kaldırıyorsa, vâcibdir/farzdır. Kaldırmıyorsa, emrin zıddı mekrûh, yasağın zıddı sünnet-i Müekkededir.[97] Bu kelâmın hâsılı, bir şeyin vücûbu (farz ve vâcib oluşu) terkinin harâm olduğunu, bir şeyin harâm oluşu da onu terk etmenin vâcib olduğunu gösterir. Bu, tartışma düşünülemeyecek bir şeydir.[98]Bir görüşe göre bir şeyi emretmek zıddını yasaklamayı, bir şeyi yasaklamak da zıddını emretmeyi gerektirir. Bize göre de, bir şeyi emretmek zıddının mekrûh olmasını, bir şeyi yasaklamak da zıddının vâcib bir sünnet olmasını gerektirir. Bu “bir şeyi emretmek zıddının mekrûh olmasını gerektirir” şeklindeki temel kaidenin faydası vardır. Çünki emrolunanın zıddında sâbit olan harâmlık emirle hedeflenmeyince ancak emri ortadan kaldırması bakımından muteber olur. Yani emredilenin zıddıyla oyalanılıp da emredilen yok edilirse yok edilmesi harâmdır. Ama emredilen şeyin bu zıddı o emredileni ortadan kaldırmıyorsa, o zıddı işlemek mekrûh olur… İşte yasaklama zıddının sünnet olmasını gerektirdiğinden dolayı, **ihrâmlı kimse dikili elbise giymekten yasaklanınca izâr ve ridâ giymek sünnet oldu** dedik. [99]

Şu usûl kaidelerinden kalkılarak denilebilir ki, Allah celle celâlühû’nun zikri emredilmiştir. Bu zikir, (tasavvur ma’nasındaki) Râbıta vâsıtasıyla da olur. Ancak, başka şekillerle de olacağından Râbıta’yla olmaması zikri ortadan kaldırmaz. Bu yüzden (şu ma’nâdaki) Râbıta’yı terk etmek mekrûhdur. Ama her ferdi terk edilse harâm olurdu. Aynı şekilde, Allah celle celâlühû’nun unutulması ve kalbin vesveselerle meşğûl olması yasaklanmıştır/harâmdır. Bunun zıddı Allah celle celâlühû’nun zikredilmesi ve vesveselerin defedilmesidir ki, bu def’etmenin bir yolu olan **Râbıta**, **vâcib derecesinde sünnet**tir. Tek bu yol olsaydı vâcib/farz olacaktı. Şu Usûl-i Fıkıh kâidelerini kabûl edenler için tasavvur ma’nâsındaki Râbıtayı inkâr etmek imkânsızdır. Aksi halde ya kâide kavranmamış, veya ortada Mükâbere/bile bile inkâr vardır.

İki:Maksadların vesîlelerinin hükmü o maksadların hükmüdür. Yani varılmak istenen hedefe varmanın hükmü farz ise, o hedefe götüren tek vâsıta farzdır, hedef sünnetse vâsıtası da sünnettir…ilh.[100] Îmân etmek farzdır. Onun vesîlesi olan kelime-i Şehâdet zikri de farzdır. Farz olmayan, fakat tatavvu’ olan zikir ise sünnettir. Tatavvu’ olan zikrin vesîlesi de tatavvu’dur. Öyleyse onun vesîlelerinden bir vesîle olan **Râbıta** da **sünnettir**.

Üç: Bütün bunları, çeşitli delâlet mertebeleriyle Râbıta’ya delâlet eden bir nice delîli hesaba katmadan söylüyoruz. Yoksa onun vesîle olacağı netîce i’tibâriyle de sünnet oluşu, bütün bu dediklerimizden daha önce, bir çok nassdan anlaşılmaktadır.

———————-

Yedinci
Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: **Râbıta**,Hindlilerin Yogasından alınmadır. Zîrâ, aralarında çok büyük benzerlikler vardır…

Cevâb: Budistler ve diğer bâtıl dinlerdeki duâ ve secde büyük ölçüde İslâmdakine benziyor diye bunların da onlardan alınma olduğunu mu iddiâ edeceksiniz behey ahmak

câhiller?!… Namaz, Oruc, Ka'beyi Tavâf, Allah celle celâlühû rızâsı için su dağıtmak, sünnet olmak, Nikâh olmak, -kısmî farklılıklar ve istisnâlar bulunsa da- Yehûdîlerde, Hıristiyanlarda, hattâ müşriklerde dahî vardır, diye, **bunlar onlardan alınmadır** mı diyeceksiniz behey dîvâneler?!… Bu nasıl bir aptallık, bu nasıl bir sapıklık?!… Hattâ asrımızın müşrikleri putlaştırdıklarının heykelleri etrafında tavâf ediyorlar diye Ka'beyi tavâf mı etmeyelim. Allah'a, Meleklere, Kitâblara, Peygamberlere Âhiret gününe îmân etmek bir takım yanlışlıkları bulundursalar da yine Yehûdîlerde ve Hıristiyanlarda dahî vardır, diye, **İslâmiyyet bunları onlardan aldı** mı diyeceksiniz, behey serserîler?!…[101]

———————-

Sekizinci
Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: Allah celle celâlühû ile kul arasına vâsıta koymak şirktir. **Râbıta** da araya bir vâsıta koymaktır. Öyleyse **Râbıta** da bir şirktir.

Cevâb: **Vesîle** ve **vâsıta**ların hepsinin **şirk vesîlesi** olmadığını değil âlimler, orta akıllı çocuklar da bilir. Namaz İmâmları, İslâmî ma'nâda siyâsî imâmlar ve idâreciler, üstâdlar, Ka'be, birilerine düâ edenler, düâ istenenler, mü'minlerin cenâzelerini kılanlar, şefâat edecek olanlar ve hattâ mü'minlerin kendi amelleri Allah celle celâlühû ile kullar arasına yine Allah celle celâlühû ve Resûlüllâh sallâhu aleyhi ve sellem tarafından konulan vesîlelerdir. Bunlara hangi dinsiz karşı çıkacaksa, varsın **Râbıta** vesîlesine de karşı çıksın. Ne yapalım, cehenneme de odun lâzım…

———————-

Dokuzuncu
Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: Şeyh Devserî, "i'tirâzcılardan birinden bana şöyle bir soru geldi" diyor ve o i'tirâzcının şu şübhesini aktarıyor:[102] Sizin mürîde emrettiğiniz Râbıta'daki hüküm, onu emretmek karinesi ile (emir, alamet ve emaresiyle) ya vâciblik yahut mendûbluktur. Bu ikisi de iki Şer'î iştir. O yüzden, bunların delîllerinin olması lâzımdır. Delîller de, Kitâb, Sünnet, İcmâ' ve Kıyâstır. Diğer delîller (İstıshab, İstihsan vs…), hep bunlara döner (bunların altındadır). O hâlde Râbıtanın mendûbluğuna, yahut vâcibliğine dâir delîl nedir?

Şeyh Devserî, ona aşağıdaki cevâbı veriyor:

Cevâb: Bu soruya verilecek cevâb birçok yönlerdendir:

Bir: İbnu Hacer'in **Fetâvâ-i Suğra'**da[103] tarîkatları hakkında, **O, şübhesiz ki, Sûfîlerin câhillerinin bulanıklıklarından sâlim bir Tarîkattır**, dediği Nakşibendîliğinbüyüklerinin emriyle, mürîdlere emrettiğimiz **Râbıta** mendûbdur. Çünkü o, hatâratın/vesveselerin savulmasını gerektiren ve ğafleti yok eden vesîlelerdendir. Vesîleler maksadların hükmünü alır.[104] Şerîat'ın yasaklamadığı şeyi yapmak, -bu şey mübâha götürüyorsa- ya mübâh olarak câizdir, yahud da -bir mendûbu gerektiriyorsa- mendûb olarak câizdir. Şeraît'in yasaklamadığı bir şey, eğer bir vâcibi hâsıl ediyorsa ve o vâcib kendisinden başkasıyla hâsıl olmuyorsa, o şey vâcib olarak lâzımdır…. Biz tecrübe ile bildik ve anladık ki, -ki biz, tevatür sayısından çoğuz- Râbıta'yı tasavvur ettiğimizde (gönlümüzden Allah celle celâlühû'dan) başkaları(nın düşüncesi) tamamen yok oluyor. Bir tek bu (râbıta ettiğimiz) başkası kalıyor. Sonra ona da sırt çeviriyoruz. Bu şuna benzer; bir insan vardır, düşmanları vardır. Onlardan birisine sevgi gösterir ve onu diğerlerine musallat eder. O, onları yok edip kendini onlardan kurtarınca tek bir kişi kalır. O da bir kişiyi yok etmeye kadir olur ve onu yok eder. Bu, insaflı kişinin iyi düşünmesi gerekli bir (îzâh) şekl(i)dir. Zîrâ güzelliği açık olana uygundur. Zîrâ **Râbıta**, başlı başına murâd edilen değil, başka bir şey için aranan bir şeydir.

İki: **Onu emretme karinesiyle hükmü ya vâciblik yahut mendûbluktur** sözünüze gelince… **Diyorum ki;** Şâri'den başkası bir emir verdiğinde (bu emrin) hükmünün ya vâciblik yahut mendûbluk olacağını kabûl etmiyoruz.[105] Zîrâ, insan, bazen bir başkasına ya kendi maksadlarından bir maksad, yahut o başkasının maksadlarından her hangi bir maksadla mübâh

bir işi emredebilir…

Üç: **Bu vâciblik ve mendûbluk iki Şer'î hükümdürler, delîllerinin olması lâzım** sözünüz (için de), **Diyorum ki**;Râbıta, **bu Râbıta mendûb bir işe götürür**, **mendûba götüren de mendûbdur. O hâlde delîl mevcuddur** sözümüze dayanır. Yoksa, sizin **emredilen şeyin hükmü ya vâciblik ya da mendûbluktur** sözünüze değil. Çünki, anlatmıştık ki, Şâri'den başkasının emri vâciblik ve mendûbluk hükmünden boştur ve her hangi bir maksadla olur.

Dört:Delîller de, Kitâb'tır… sözünüze gelince… **Diyorum ki**;Kitâb delîli soruyorsunuz. Ben de diyorum ki, Kitâb'dan hiçbir şey uzak olur mu? Hâlbuki O, yaş kuru ne varsa hepsini topladı… (Her şey içinde var.) Allah celle celâlühû, **Ey îmân edenler!.. Allah'tan sakınınız ona** (varmaya) **vesîleyi arayınız**[106] buyurdu.

Vesîle, sâlih amelle olur. Ameller de ancak ihlâsla sâlih olur. Amel ise, ancak şaibelerden boş olduğunda hâlis olur. Biz, tecrübe ile öğrendik ki, Râbıtayla meşgul olduğumuzda amellerimiz gaflet şaibelerinden arınmaktadır. Gaflet içinde olan amel de mu'teber değildir. Zîrâ kula, namazın aklettiği kısmı yazılır. O hâlde o (Râbıta) gafletin gitmesini gerektiren vesîlelerdendir. Gafletin gitmesi aranan bir şeydir. (Meşrû' olmadığına dâir Şer'î delîl bulunmayan ve) maksuda (aranan, varılmak istenen şeye) ulaştıracak şey de maksuddur. Gafletin yok olmasını lâzım getirdiği şeylerden biri de huzûrdur. (Mevlâ ile beraber olmakdır.) O da vesîlelerin en şereflilerindendir. O hâlde, huzuru îcâb ettirecek olan gafletin yok olmasını gerektiren **Râbıta** vesîlelerin en şereflilerindendir.[107]

Beş: **..Ve Sünnet** sözünüz(e cevâb olarak)… **Diyorum ki;** Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'ın sözünden ne uzaktır ki?… Sözlerinin her birinin altında ma'nâ okyanuslarından, kendisiyle hayra ulaşılacak şeyler vardır. Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem, **Ameller ancak niyetledir, herkes için de niyet ettiği vardır** buyurdu. Ameller bedenle ve kalble alâkalıdır. O hâlde mübâh hareketler ve tasavvurlar ile insan taatı ve taat için kuvvetlenmeyi kasdetse onun için murâdına ulaşamasa da niyet ettiği(nin sevabı) vardır. Ya murâd hâsıl olsa ne olur? Şurası gizli değildir ki, mesela aç birisi yok birisine sen açsın dese bu tokun aç olmasını gerektirmez. İtirazcının, **Sizin görüşünüzün doğru olduğu görüşünde değiliz** sözü de bizim kanaatimizin doğru olmadığını gerektirmez. O hâlde onun yapması gereken, **Sizin iddiâ ettiğiniz haktır, işinize bakın** demektir. Nefsine nasîhat ettiyse bundan başkası ona câiz değildir.

Altı:**… ve İcmâ'** sözünüze cevâben… **Derim ki**,Tasavvuf fenninin ehli, Râbıta üzerinde İcmâ' ettiler. İçlerinden büyük bir topluluk bunu takrir eyledi. Bu, onlara göre meşhur bir yoldur. Mezheplerinde bir amel üzerinde İcmâ' etmeleri, onların mezhebini benimseyenler için hüccettir… Başkalarının ilimlerinin kuşatamadığı bir şeyle, onlara i'tirâz etmesi câiz olmaz. [108]

Yedi: **Kıyâs** sözünüze cevâb olarak… **Diyorum ki**,Fakîhler dediler ki, namaz kılanın gözünün, işaretini aşmaması sünnettir, zîrâ, düşünceyi toparlayan (düşüncedeki) dağınıklığı en çok defeden budur. Râbıta da böyledir; Ağyarın defi huzurun celbi için kullanılır.

Sekiz: Râbıtanın mendûb oluşunun delîli nedir? sözünüze karşı olarak da… **Diyorum ki**;Delîl müçtehidden istenir. Mukallidden sadece naklînin doğruluğunu isbât etmesi istenir. O sebeble (Tasavvuf) fenn(inin) sâhiblerinin sözlerinden delîli istediyseniz gelecek. Üstelik, (burada) Nakşibendilerden başkasının sözünü getirmek de gerekmez. Nitekim bizden fıkıhtaki bir mes'ele için bir nass (ibâre) istense Şâfiîlerden başkasının sözünü getirmek de lâzım gelmez.[109]

Onuncu
Şübhe ve Vesvese

İddiâ: Bir de şu var. Şübhesiz ki, Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'in şeyhi idi. Çünkü Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim zikirleri ve diğerlerini ondan aldılar. Oysa O'nun Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'e, insana ait sûretlerin en mükemmeli olan sûretini tasavvur etmelerini emrettiği bize ulaşmadı. Eğer onlara (bunu) emretmiş olaydı, elbet nakledilirdi. Bilhassa bu vâcib

olduğunda. Zîra vâcib, naklîni gerektiren sebeblerin çok olduğu şeylerdendir.

Cevâb: **Bize ulaşmadı** sözünüz için dediyorum ki;bunun **size ulaşmamasın**dan, sâbit olmaması, sizin onu bilmemenizden de başkalarının dahî bilmemesi gerekmez. Belki de size ulaştı da siz onu bilemediniz, size uğradı da siz onu tanımadınız. Sahâbî oluşun, Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'in sûretinin, O'nu mü'min olarak gören kişinin kalb aynasında basılıp nakşolması, yahut mü'min şahsın sûretinin Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in zihninde nakşolmasından başka bir ma'nâsı mı var? Böyle olmasaydı Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in gördüğü kimse Sahâbî içinde sayılmazdı. Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'in sûretinin nakşını gerektirecek görmeyi icap ettiren O'nunla biatlaşmaya çağırmasından daha açık bir iş mi vardır? Sûret zihne nakşolup kazınınca, o sûreti görene, her ne zaman görüneni hatırlasa hayalinde gözükür (canlanır) istese de istemese de. Düşman bile olsa. O hâlde Resûlüllah sallâhu aleyhi ve sellem'in sûretini zihninde hazır etmeyi ve hayal etmeyi -ki onun sayesinde yahut ona olan iştiyaktan olayı tasavvur edileceğini söylememizle murâdımız budur- ancak pis ahmak yasaklayabilir. Şu hâlde başka bir şeyi gerektiren bir şeyi gerektireni emretmek o başka bir şeyi emretmektir.

Bilhassa vâcibse sözünüz için de diyorum ki;Râbıta'nın vâcib olduğunu söyleyen yok… Sonra, kabûl edelim ki bu husûsta delîlimiz yok. Bizden önce de kimse bunu yapmadı. Bunu, onda fayda gördüğümüzden dolayı sadece biz yaptık. Sevdiğinin sûretini tasavvur eden, onun ellerini ayaklarını öptüğünü veya onu başının üzerine koyduğunu veya onu kucakladığını veya onu kalbine sokmakta olduğunu hayal eden hakkında Kitâbtan, Sünnet'ten, İcmâ''dan veya Kıyâs'tan bir yasak gelmiş midir? Yok… O hâlde?… **[110]**

———————-

On Birinci
Şübhe ve Vesvese

———————-

İddiâ: (Kimi câhil zavallılar da şöyle diyorlar:) Ben râbıtamı kula değil de Allah'a yapıyorum…

Cevâb: Bu sözde bir takım iç içe girmiş câhillik, yalan ve yanlışlar vardır: Sözü edilen **Allah celle celâlühû'ya yapılan râbıta**, ya Sûfîlerin ta'rîf ettikleri **hayâlen göz önüne getirmek ve zihinde canlandırmak** ma'nâsındadır veya başka bir ma'nâdadır.

Bir:Eğer **başka ma'nâda ise**, akıllılarca şu sözle tarîkat sâhiblerine i'tirâz edilmez; edlirse gevezelik yapılmış olur. Zîrâ, ayrı şeylerden bahsediliyor. Istılâhlarda tartışma olmaz. Öyleyse, ortada hem câhillik, hem de onun üzerine kurulan yanlışlıklar var.

İki: **Tasavvuf yolunun yolcularının anladığı ma'nâda yani tasavvur ma'nâsında ise**, bu Allah celle celâlühû için düşünülemez. Çünki, "Allah celle celâlühû'nün nimetlerinde düşünün, Allah celle celâlühû'nün zâtında düşünmeyiniz"**[111]** buyrulmaktadır.

Üç: **Aksi takdîrde**, şu sözün sâhibi ya doğru söylüyor veya doğru söylemiyor. **Doğru söylüyorsa**, O, Allah celle celâlühû'yü cisim olarak kabûl ediyor, demektir. Çünki cisim olmayan şeyler tasavvur edilemez. Buna rağmen tasavvur ediyorsa, o takdîrde bu inanca ya âyetlerin ve hadîslerin zâhirinden hareketle, yani bir nev-i şübheyle veya sırf aklıyla saplanmıştır. Her iki takdîrde de önümüzde bir câhillik vardır. **Birinci Takdîr**de, yani nasslardan kalkarak Allah celle celâlühû'yü cisim olarak biliyorsa, Ehl-i Sünnet âlimlerinin **çoğuna** göre **kâfir** olmuştur. **İkinci Takdîr**de de, yani nasslardan kalkarak değil de aklıyla Mevlâ Teâlâ'nın cisim olduğuna inanıyorsa, Ehl-i Sünnet âlimlerinin **hepsine** göre **kâfir** olur. **Doğru söylemiyorsa**, önümüzde iki ihtimâl var; ya yanlış söylüyor veya yalan söylüyor. **Birinci ihtimâl**: **Yanlış söylüyor** ise, kötü. Yazık, ahmağın tekidir. Ne dediğinin farkında değildir. Ortada affedilmez bir yanlış var. **İkinci İhtimâl**: **Yalan söylüyor** ise, daha da kötü. Sahtekârın biri… Önünüzde çirkin bir yalan duruyor…

Hâsılı, Allah celle celâlühû'ya, Sûfilerin söylediği ma'nâda **Râbıta** yapılamaz. Çünki, O cisim değildir. O'na çeşitli şekillerde murâkabe yapılır. Râbıta işte bu murâkabenin hazırlayıcısı olup netîcede ona götürür. Ancak bu da O'nu tasavvur etmek değil, isimlerinden fiillerinden, sıfatlarından ve yine perde arkasından olarak zâtından gelecek feyzi, rahmeti ve nûrları dikkatle gözetlemektir. Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem efendimiz şöyle buyurdular: "Ey çocuk! Allah celle celâlühû'yu muhâfaza et ki, O da seni

muhâfaza etsin. Allah celle celâlühû'yu muhâfaza et ki, O'nu önünde bulasın."[112] Allâme Fakîh Muhaddis Zafer Ahmed el-'Usmânî et-Tânevî bu hadîsi açıklama sadedinde şöyle diyor: Bu hadîs Allah celle celâlühû'nun yüceliğini murâkabe etmelerinde ve kalbleriyle Allah celle celâlühû'yu korumalarında (gönüllerinde saklamalarında), Kavm'i (Tasavvuf ve Tarîkat yolcularını) te'yîd etmektedir.[113] Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem yine şöyle buyurmaktadır: İhsân, Allah celle celâlühû'ya, O'nu görüyormuşçasına ibâdet etmendir.[114]

İşte bütün bu **Râbıta** ve **Murâkabe**'ler, mü'mini netîcede **ihsân** mertebesine yani Allah celle celâlühû'ya, -O'nu görüyormuşçasına- ibâdet etme mertebesine ulaştıracak amellerdir…

Netîce

İlâhî vahye rakîblik iddiâsını, -önünde teşekkül ve tekâmül eden/oluşan ve gelişen şartlara göre- bazen gizliden gizliye içinde saklayan, bazen de açıkça i'lân edip haykıran ve hakîkatte **akılsızlığ**ın tâ kendisi olan bir **akılcılık** var. Bu **akılcılık**, sonraları, bazi zayıf akıllılarca sanki **akılsızlığ**'a bir alternatif gibi doğmuş zannedilmiştir. Oysa hakîkatte o, insanlık târihi kadar eski bir putperestliktir. O, zaman zaman değişik makyajlamalarla farklı ve câzibeli hâle getirilmiş gibi gösterilse de, mâhiyyet olarak hep aynı kalmıştır. Bazen, şahsiyetsizce vaz'iyet takınan bir **münâfıklık** olmuş. Kimi zaman harbi hâlis bir kâfir tavrıyla arz-ı endâm eden **kâfirlik** sergilemiştir. Bazi kere de mozayık ve rengârenk bir tablo çizen baba bir şirk ve **müşriklik** vasfıyla tezâhür etmiştir. Lâkin çoğu zaman, kendi vasfını ve yaftasını, **nifâk**, **küfür** ve **şirk'**e garb ile şark arası kadar uzak olan başkalarının boynuna asmaya pek heveskâr davranmıştır. Bunlardan nâ mütenâhî haz duyanın **yavuz hırsızlığ**ı ile karşı karşıya olduğumuzu hiçbir zaman unutmamak zorundayız.… İstisnâsız hep aklı kıt olanlara bulaşan şu uyuz mikrobu, bilhassa asrımız Müslümanlarının başının belâsı olmuştur… Öyle ya, akılları noksân olmasaydı, ona kaldıramayacakları yükü yükler miydiler? Şu makalelerde serdettiğimiz bürhanlardan sonra açıkça görülmektedir ki, **Râbıta**'yı yapan ve yapılmasını isteyen büyüklerimiz bunu kat'iyyetle Şer'î delîllere dayanarak yaptılar. Bunu inkâr etmek, aslında hayırlı Selefimizin geniş câddesini, yani mü'minlerin dosdoğru yolunu terk etmek, geçmiş âlimlerimizi İslâm dışına çıkmakla suçlamak, eserlerine i'tımâdı yok etmek, mü'minlerden başkalarının yolundan gitmek, cüce aklını putlaştırmak, dolayısıyla da hakkdan ve hakîkatten inhirâf etmek demektir. Artık, **Râbıta** aleyhinde konuşanlar ve konuşacak olanlar, ya câhil, ya geri zekâlı, ya edebsiz ve terbiyesiz, ya ilmiyle sapıtmış hidâyet mahrûmu, veyahud da kasıdlı hâin kimselerdir. Çünki, Haktan öte sapıklıktan başka ne vardır ki?..

وَصَلَّى اللـه عَلَى سيدنا محمد وَ عَلَى اٰلِـه وصحبه كلما ذكره الذاكرون وغفل عن ذكره الغافلون وَ الْحَمْدُ لِلـهِ رَبِّ الْعَالَمِين

Hüseyin AVNİ

---

[1] [Sühreverdî, Avârifu'l-Meârif, **mürîd-şeyh âdâbı** bahsi] Nûru'l-Hidâye: 55

[2] İbnü'l-İmâd, Şezerâtü'z-Zeheb: 6/231-236

[3] [İbn-i Kayyim, Kasîdeti'n-Nûniyye], Sübkî, es-Seyfu's-Sakîl (Tebdîdü'z-Zalâmi'l-Muhayyim Hâşiyesi ile): 100

[4] Anlamadan O'nu bâtılına âlet etmesi işin başka bir ciheti…

[5] İsnevî, Tabakâtü'ş-Şâfiiyye: 1/342

[6] [Ğazâlî, Ihyâ-i Ulûmiddîn]: 1/175, Nûru'l-Hidâye: 54

[7] [İbn-i Hacer, Şerhu'l-İbâb], Nûru'l-Hidâye: 54.

[8] Nûru'l-Hidâye: 54

[9] Nûru'l-Hidâye: 48

[10] Nûru'l-Hidâye: 48

[11] [El-Risâletü'l-Aliyye'den] Nûru'l-Hidâye: 4

[12] [El-feyzü'l-Vârid], Nûru'l-Hidâye: 48

[13] [El-Kavlü'l-Cemil], Nûru'l-Hidâye: 49

[14] Onu görmüş değil. Bu başka bir kalbî haldir.

[15] [Dihlevî'nin risâlesi], Nûru'l-Hidâye: 42

[16] [Kannûcî, el-Hıtta:7],Mubârekfûrî, Tuhfetü'l-Ahvezî, Mukaddime: 1/41

[17] [Dihlevî'nin risâlesi], Nûru'l-Hidâye: 42

[18] [Tâciyye Risâlesi], Nûru'l-Hidâye: 40

[19] Aynı yer.

[20] Tarbu'l-Emâsil Bi Terâcimi'l-Efâdıl, (El-Fevâidü'l-Behiyye zeylinde): 510-511

[21] Nûru'l-Hidaye: 41

[22] [Süyûtî, El-Müncelî (el-Hâvî içinde:340)], Mevlânâ Hâlid: Risâletü'r-Râbıta:

[23] [Muhtasar sâhibi. El-Müncelî (el-Hâvî içinde:340)], Mevlânâ Hâlid:Risâletü'r-Râbıta:

[24] [Muhtasar sâhibi. El-Müncelî (el-Hâvî içinde:340)], Mevlânâ Hâlid:Risâletü'r-Râbıta:

[25] [El-Müncelî (el-Hâvî içinde, C, 1: 340)], Mevlânâ Hâlid:Risâletü'r-Râbıta:

[26] [El-Müncelî(el-Hâvî içinde, C, 1:340)], Mevlânâ Hâlid: Risâletü'r-Râbıta.

[27] [Şerhu'l-Meşârık, Tenvîru'l-Halek, (el- Hâvî içinde; Cil: 2: 442)], Mevlânâ Hâlid: Risâletü'r-Râbıta: 221-232

Esâsen Nûru'l-Hidâye ve'l-İrfân'da geçenler çok azı müstesnâ hepsi Risâlet'r-Râbıta'da da zikredilmiştir.

[28] [Nefehâtü'l-Kurb], M. Hâlid, Nûru'l-Hidâye:53

[29] [Mevlânâ Hâlid] Nûru'l-Hidâye: 55, Şerh-i Metâli'': 5

[30] Nûru'l-Hidâye: 55

[31] Bezlü'l-Mechûd: 17/115

[32] [İbn-i Kayyim, Er-Rûh], Mevlânâ Hâlid, Risâletü'r-Râbıta (Reşâhât Kenarı): 229

[33] [Fevâidu'z-Zâbıta], Nûrül-Hidâye: 4

[34] Sâhibzâde zamanında Şâm Müftîsi idi.

[35] İbn-i Abidîn'in oğlu, Reddü'l-Muhtâr Tekmilesi'nin müellifi.

[36] Ezher ulemâsından bir zât.

[37] Meşhur büyük velî Ahmed er-Rufâî kuddise sirruhû değil.

[38] Nûru'l-Hidâye: 3

[39] [Tercümânü'l-Vehhâbiyye: 7], Nûrullah el-A'zamî, M. Ebû Bekr el-Ğâzî Fûrî'nin **Vakfe Mea'l-Lâ Mezhebiyye** isimli eserinin mukaddimesi:13

[40] Sayfa 3, 10. satır.

[41] Bakara:34

[42] A'râf: 11 ve diğerleri

[43] Yûsuf aleyhisselâm sûresi: 100

[44] Hucürât: 1-2

[45] Nûr: 63

[46] [Müslim: Îmân/112,], Süyûtî, Menâhilü's-Safâ: 188-189

[47] [Tirmizî, Menâkıb, 5/275, Hâkim], Süyûtî, Menâhilü's-Safâ: 188-189

[48] [Tirmizî, Şemail, Hind b. Ebî Hâle], Aliyyu'l-Kârî, Şerh-i Şifâ: 2/67

[49] [Buhârî, Şurût, 3/171], Süyûtî, Menâhilü's-Safâ: 188-189

[50] [Taberânî, İbn-i Hıbbân, Sahîh'inde et-Terğîb ve't-Terhîb: 4/187.Münzirî, bunu Taberânî, Sahîh'te kendileriyle hüccet getirilen râvîlerle rivâyet

etti, dedi.], Mefâhîm:93

[51] [Tirmizî, Menâkıb: 5/308-309], Süyûtî, Menâhilü's-Safâ:189

[52] [Müslim, Enes radıyallâhu anh'dan, Fezâil: 4/1812], Süyûtî, Menâhilü's-Safâ: 188-189

[53] [Ebû Ya'la, Berâ'dan rivâyet etti ve bu rivâyetin sahîh olduğunu söyledi.], Mâlikî, Mefahim; 91-94, Şerh-i Şifa 2/66-70

[54] [Ahmed İbn-i Hanbel, Buhârî (Edeb), Ebû Dâvud… Hâfız İbn-i Abdi'l-Berr bu rivâyetin **hasen** olduğunu söyledi. Hâfız da (İbn-i Hacer de)

bunun ceyyid (güzel bir rivâyet olduğunu söyledi. Bunu, Ebû Ya'lâ, Taberânî ve Beyhekî de **ceyyid** bir isnâd ile rivâyet etmiştir. Nitekim,

Zürkânî Şerh-i Mevâhib'de böyle demiştir.], İ'lâmu'n-Nebîl bi cevâzi't-Takbîl:10

[55] [Ahmed İbn-i Hanbel, Buhârî (el-Edebu'l-Müfred), Ebû Dâvud, Tirmizî, İbn-i Mâce ve diğerleri. Tirmizî, hadîs **hasen**dir, dedi. Bunu, Saîd b.

Mensûr, İbn-i Sa'd, İbn- Ebî Şeybe…. rivâyet ettiler.], Abdullah Muhammed es-Sıddîk el-Ğumârî, İ'lâmu'n-Nebîl bi cevâzi't-Takbîl: 9-10

[56] [İbn-i Cerîr ve ibn-i Ebî Hâtim, Süddî'den.], İ'lâmu'n-Nebîl bi cevâzi't-Takbîl: 9

[57] Hatib-i Bağdadi **el-Cami** 2/181-193

[58] İbnü Abdi'l-Berr, **Câmi'u Beyâni'l-İlmi ve Fazlihî**: 455-459

[59] Müslim (H:1185), Hacc:22 (1/843)

[60] Şûrâ: 52

[61] Zümer: 3

[62] Hükmün bağlandığı illet/temel sebeb. Kıyâs olunanın hükmünün benzerinin Kıyâs edilende de var olduğuna hükmetmemizi îcab ettirecek,

ortak illet, hüküm için en mühim var olma sebebi, husûsiyet.

[63] Köşede bucakta hiç bir şey bırakmayacak şekilde iyice arayıp taramanızla

[64] Abdülaziz Bayındır, Kur'ân Işığında Tarîkatçılığa Bakış: 113-114

[65] Risâletü'r-Râbita, Reşâhât Kenarı: 223-224

[66] Mu'tedil olmaktan, hak üzere bulunmaktan

[67] Ayrılıp uzaklaşmak

[68] Ayrılmak

[69] Kendisiyle, ma'nâsının lâzımı kasdedilen, bununla beraber de asıl ma'nâsı kasdedilmiş olması câiz olan bir lafızdır. **Kılıcının ipi uzun adam** demekle, **boyu uzun adam** demek istemek gibi. **Kılıcının ipinin uzun olması**, **boyunun uzun olmasını** lâzım getiriyor, o kasdediliyor. Bununla beraber, **ipinin uzunluğu** da kasdedilmiş olabilir. (Muhtasaru'l-Meânî:376) Her hangi bir maksadla, ister lafız olsun, ister ma'nâ olsun, bir şeyi, onu açıkça göstermeyen bir lafızla anlatmak demektir. **Falancı, külü bol biridir** diyerek **misâfiri çoktur** demek istemek gibi. (Seyyid Şerîf, Ta'rîfât, **kinâye** maddesi)

[70] Şeyh Muhibbullâh İbn-i Abdişşekûr, Müslemü's-Sübût, (Fevâtihu'r-Rehamût Şerhiyle): 1/216

[71]**Umûm-i Mecâz,** Lafzın mecâzî bir ma'nâda kullanılıp da o lafzın ferdlerinden birinin hakîkat olması. **Falancanın evine ayak basmamak** sözünden hem **ayakkabıyla basmamak** mecâz ma'nâsını, hem de **çiplak ayakla basmak** hakîkat ma'nâsını beraber kasdetmiş olmak gibi. Yine **başkasının evi** ile hem **mülki olan evi**ni kasdetmek hem de **kiralamış olduğu evi**ni beraber kasdetmek gibi.

[72] Hakîkat ve mecâz ma'nânın aynı anda, bir lafızla aynı seviyede murad edilmiş ve anlatılmış olması.

[73] Bir lafzın, lügatta îcâd edildiği ma'nâda kullanılması. Dildeki **Salât**ın dindeki belli bir ibâdet olan **namaz** ma'nâsına değil de **düa** ma'nâsında kullanılması gibi.

[74] Bir lafzın, Şerîat'ta veya herhangi bir fende ıstılâh/terim olarak kullanılıp kısmen veyâ tamâmen lügattaki ma'nâsında artık kullanılmaması. **Salât** kelimesinin, din kitablarında lügatta ki/dildeki asıl ma'nâsı olan **düa** ma'nâsında değil de belli bir ibâdet demek olan **namaz** ma'nâsında kullanılması gibi.

[75] ""Şeyh Muhibbullâh İbn-i Abdişşekûr, Müslemü's-Sübût, (Fevâtihu'r-Rehamût Şerhiyle): 1/216

[76] Geride geçti: Sh:92

[77] Geride Umde(9/241)den geçti: Aynı yer.

[78] Müslim, zekât: 52, Ebû Dâvud, Tetavvu'.12, Edeb:160, Ahmed İbn-i Hanbel: 5/167,168

[79] Aliyyü'l-Kârî, Şerh-i Şifâ: 2/38-39

[80] İmâm Sübkî, Şifâu's-Sikâm: 146-149

[81] İmâm Kevserî, Mahku't-Tekavvül (Makâlât'ı

içinde): 395

[82][**Beyhekî**, Beyhekî tarikiyle es-**Sübkî**, **Buhârî**, Târihinde Ebû Sâlih Zekvân'dan kısaltılmış olarak, **İbnü Ebî Hayseme**, bu vecihden uzun olarak. Bu zât, Hâfız, Hüccet ve sika biridir. **İbnü Ebî Şeybe**, el Musannef (6/356-357, H: 32002). İbn-i Hacer, el-Feth'de (2/338) bu rivâyetin isnâdının sahîh

olduğunu söyledi.], Kevserî(nin, Mahku't-Tekavvul başlıklı makâlesinden kısaltarak), Makâlât: 388-389

[83] [İbn-i Kesîr, el-Bidâye, 6: 324], Mâlikî,

Mefâhîm: 152

[84] Mısbâhu'z-Zalâm Muhakkıkı, bu rivâyeti İmâm Zehebînin, Siyeru A'lâmi'n-Nü belâda (16/400), Tâcüddîn es- Sübkînin de, Tabakâtü'ş-Şâfiiyyeti'l-Kübrâda (2/251) zikrettiğini söylemiştir. (Mısbâhu'z-Zalâm: 61)

[85] Mısbâhu'z-Zalâm:21

[Bu rivâyeti, benzeri bir lâfızla şu İmâmlar da rivâyet etti: İmâm Beyhakî, Şuabu'l-Îmân'da :3/495,(4187), İmâm İbn- Kesîr, Tefsîrinde: 2/306, İmâm Kurtubî, Tefsîrinde: 5/265, İmâm Nesefî, Tefsîrinde: 1/234, İmâm İbn-i Kudâme, el-Muğnî'de: 3/557, İmâm İzz İbn-i Cemâa, Hidâyetü's-Sâlik'de: 3/1383, İmâm İbnü'l-Cevzî, Müsîrul-Ğarâmi's-Sâkin'de: 2/301, İmâm Sâlihî Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd'da: 12/380, İmâm Semhûdî, Vefâu'l-Vefâ'da: 4/1361, İmâm Ebû'l-Yümn İbnü Asâkir, İthâfu'z-Zâir: 68-69, İmâm İbnü'n-Neccâr, ed-Dürretü's-Semîne: 224, İmâm İbn-i Hacer el-Heytemî, Tühfetü'z-Züvvâr: 55], Mısbâhu'z-Zalâm'ı tahkık edip neşreden kişi: Aynı sahîfe.

[86] Mısbâhu'z-Zalâm: 22-23

[87] [El-Îzâh: 498, el-Mecmû': 8/ 276], Mefâhîm: 157

[88] [El-Muğnî:3/556], Mefâhîm: 157

[89] [Tefsîr-u Kuran-ıl-Azım, Şâyet onlar kendilerine zülmettiklerinde…. âyeti tefsîrinde], Mefâhîm: Aynı yer

[90] [El-Muğni, 3: 556], Mefâhîm: Aynı yer

[91] [Şerh-i Kebîr, 3: 495], Mefâhîm: Aynı yer

[92] [Keşşaf-ul-Kınâ', 5: 30], Mefâhîm: Aynı yer

[93] [Benzerini Hz. Ali'den (El-Câmi, 5: 265)], Mefâhîm: Aynı yer

[94] [El-Mecmû', 8: 274], Mefâhîm: Aynı yer

[95] Bir rivâyeti âlimlerin çoğunun kabûl edip alması.

[96] Zafer Ahmed el-'Usmânî, Kavâid fî Ulûmi'l-Hadîs (İ'lâ Mukaddimesi): 39
[97] Mahbûbî, Tenkîh (Tevzîh ve Telvîh ile): 1/422
[98] Teftâzânî, et-Telvîh: 2/423

[99] Nesefî, el-Menâr (Şerh-i İbn-i Melek ile): 192-193, Hüssâmî, El-Müntehab: 54, El-Matba'u'l-Müctebâî-Delhi.

[100] Kavâid-i Külliyye ve Ekseriyye, Menâfiu'd-Dekâik Şerhu Mecâmii'l-Hakâik: 327
[101]Beşikteyken şeyh olup hâla beşikten kalkamayan ve hâliyle hakîki şeyhlik ile beşik şeyhliğini karıştırdığı için hakîkî şeyhliği inkâr eden bir zavallı bakınız öz olarak ne diyor: Nakşîlikte, **Hatm-i Hâcegân**'da (belli sayıyı korumak maksadıyla) taşlar kullanılmaktadır. Hasan Sabbâh'ın, devleti yıkmak için örgütlediği eşkıyâ çetesi de, devlet güçlerinin baskını ânında halka olup taşlarla zikir yapıyor gibi oluyorlardı. Öyleyse **Hatm-i Hâcegân** Hasan Sabbah ve eşkıyâ çetesinden alınmadır. (**Son**)

Şuradaki kimin rızâsı içün(!) yapıldığı besbelli olan muzzam ispiyon ve jürnâlcılığı görebilmek için zeki olmaya ihtiyâç yoktur; biraz akıllı olmak yeterlidir. Böyle bir geri zekâlıya sekiz yaşındaki bir çocuk bile şu suâlleri sorabilir:

Bir: Şu husûsta târihî, değil herhangi bir delîl, basit ve zayıf bir ipucu ve karîne var mıdır, varsa nedir? Biz diyoruz ki, yoktur; çünki böyle bir delîle çok muhtâc olmasına rağmen bunu kendisi de getirememiştir. Öyleyse delîlden doğmayan mücerred bir imkân ve ihtimâl akıllılarca mu'teber olamayacağından, şu iddia bir deli saçması veya sarhoş hezeyânından başka bir şey değildir. Eğer şunlara göre mücerred imkân ve ihtimâl delîl olmak için yeterli olabiliyor ise, kendileri, **muhtemelen** İslâm düşmanlarından biridir veya onların bir ajânıdır, Yâhud, livata mübtelâsı it uğursuz takımındandır. Çünki bunlar da birer imkân ve ihtimâldir. Ama biz böyle demiyoruz. Çünki biz hislerini, ihtimallerini ve aklını İslâmî delîllere kurbân etme anlayışında olan mü'minleriz. Kaldı ki, şu usûlün Hasan Sabbah'dan değil de Selef'ten alınma olduğu hadîs kitablarına âşina olanlarca bilinen bir şeydir. Nitekim İmâm **Dârimî**, Sünen'inde yaptığı bir rivâyette, Ebû Mûsâ'l-Eş'arî, Mescidde ellerinde küçük taşlar bulunan insanlardan meydana gelen bir zikir halkası görmüştü. (Birisi), **yüz defâ tekbîr getirin**, diyor, yüz defa tekbir getiriyorlardı. Sonra **yüz defa lâ ilâhe illellâh deyin** diyor, onlar da yüz defâ lâ ilâhe illellâh, diyorlardı. **Yüz kerre sübhânellah deyin** diyor, onlar da yüz defa sübhânellâh diyorlardı. Ebû Mûsâ el- Eş'arî bunu **hayırlı bir iş**, İbn-i Mes'ûd da **bid'at** olarak gördüklerini söylüyorlardı. (**Sünen:1/79, H:204'den kısaltarak ve öz olarak**)

Yine Sahâbe radiyellâhu anhum'dan bir çokları **Kurân'ı toplayıp Mushaflaştırmayı** da **Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem tarafından yapılmadığı**nı ileri sürerek **bid'at** kabûl ediyorlardı. Nitekim **İmâm Buhârî** rahimehullah, Sahîh'inde, Zeyd b. Sâbit radiyellâhu anhu'dan şöyle rivâyet etti: (Müseylemetü'l-Kezzâb'ın öldürüldüğü Benî Hanîfe kabîlesiyle harb edildiği, Yemende bir ter olan)

Yemâme ahâlisiyle muhârebe edildiği senede Ebû Bekr bana haber gönderdi (ve beni yanına çağırdı.) Gittiğim zaman bir de ne göreyim! Ömer b. Hattâb radiyellâhu anhu O'nun yanında duruyor.

Ebû Bekr şöyle dedi: Ömer bana geldi ve dedi ki, Yemâme gününde Kur'ân okuyucular(hâfızlar)da ölüm şiddetli ve çok oldu. Ve ben gerçekten değişik yerlerde Kur'ân okuyanların öldürülmelerinin çoğalmasından ve böylece Ku'ân'dan büyük bir kısmın zâyi' olmasından endîşe ediyor ve korkuyorum; Kur'ân'ın toplanmasını emretmeni (münâsib ve lüzûmlu) görüyorum. Ömer'e **Resûlüllâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in yapmadığını nasıl yapacaksın?** dedim. Ömer, **bu -vallâhi- hayırdır**, dedi. Ömer bana sürekli mürâcaat etti ve nihâyet Allah celle celâlühû bu hususta gönlümü genişletti; ve ben de bu husûsta Ömer'in kanâatine sâhib oldum.

Zeyd, Ebû Bekr bana, **sen ithâm etmeyeceğimiz akıllı bir delikanlısın**; **Resûlüllâh sallallâhu aleyhi ve sellem'e vahiy yazıyordun. Kur'ânı araştırıp topla**, dedi …. (Zeyd), **Resûlüllâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in yapmadığını nasıl yapacaksınız?** dedim, dedi… (Ebû Bekir) **o -vallâhi- hayırdır** dedi ve devâmlı bana mürâccat etti. Nihâyet Allah celle celâlühû kalbimi Ebû Bekr ve Ömerin kalbini genişlettiğine (Kur'ânı toplamanın hayırlı bir iş olduğuna) genişletti…. (**Buhâr**î, **Sahîh, Kur'ân'ın toplanması bâbı**, **2/745, Pakistân baskısı**)

Görüldüğü gibi, sonunda Kur'ân toplandı ve bu toplama işi **bid'at** olarak görülmedi. İyi de yapıldı.

Taşlarla toplu zikretmeyi bir Sahâbî **güzel ve hayır** diğeri de **bid'at ve şer** görmüştür.

İki: Kimi âlimlerden Sahâbî kavlini hüccet görmediği rivâyet edilse de İslâm âlimlerinin Cumhûru onu delîl görüp bağlayıcı kabûl ederler. Hanefîler de onlardandır. Hatta bazı rivâyetlerde, bunu, İslâm âlimlerinin sadece Cumhûru değil, hepsi kabûl eder. Yalnız, bir Sahâbî kavline ters başka bir Sahâbî kavli varsa, tercîhe gidilir; birisi alınır. (Geniş bilgi için Menâr ve şerhlerine ((meselâ, Fethu'l-Ğeffâr'a: 347-348 ve İ'lâ mukaddimesi Kavâid Fî Ulûmi'l-Hadîs [85-86-87]'e)) bakılsın.)

Üç: Sûfiyye de burada Sahâbe'den bir çoklarının fiilini ve Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem efendimizin takrîrlerini esâs alarak, başka birisinin sözünü almamıştır. Başka bir çok delîlden istifâdeyle Abdullah İbn-i Mes'ûd'un değil de, Ebû Musâ radıyallâhu anhu'nun kanâatini seçmişlerdir. Evet, Abdullah İbn-i Mes'ûd'un Sünnet'i muhâfazadaki hassâsiyeti her türlü takdîrin üstündeydi; lâkin öte yanda Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem'in takrîrleri ve Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'den taşlarla tesbîh edenler de vardı. Nitekim bu taşlarla zikir husûsunda İmâm Celâleddîn es-Süyûtî müstakil bir risâle de yazmıştı. Ondan istifâdeyle aşağıya birkaç rivâyetleri alıyoruz:

Birinci Rivâyet: Timizî, Hâkim ve Taberânî Safiyye radıyallâhu anhâ'dan rivâyet ettiler:

Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem yanıma girdi; önümde tesbîh etmekte olduğum dört bin hurma çekirdeği vardı. **Nedir bunlar ey Huyey'in kızı**? dedi. **Onlarla tesbîh ediyorum**, dedim. **Başında dikildiğimden beri bunlardan daha çok tesbîh ettim** buyurdu. (Onu) **bana** (da) **öğret, ey Allah celle celâlühû'nun Resûlü** dedim. Sübhâne adede mâ min şey'in/Allahı, yarattığı şeyler adedince tesbîh ederim, buyurdu. Bu hadîs de sahîhdir. (Süyûtî).

Burada taşlarla tesbîh yasaklanmadığına göre, onlarla tesbîh edilebileceğine dâir bir Takrîrî Sünnet vardır.

İkinci Rivâyet: Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî, İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân ve Hâkim Sa'd İbn-i Ebî Vakkâs radıyallâhu anhu'dan rivâyet etmişler, bu rivâyetin Tirmizî Hasen, Hâkim de Sahîh olduğunu söylemişlerdir: Sa'd ve Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem bir kadının yanına girmişler, kadının önünde de hurma çekirdekleri veya küçük taşlar vardı; tesbîh ediyordu. Bunun üzerine Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem, bundan dahâ kolay veya (râvînin tereddüdü) daha efdal olanı sana haber vereyim mi? buyurdu….

Burada da inkâr bulunmayıp takrîr vardır.

Üçüncü Rivâyet: Ahmed İbn-i Hanbel, ez-Zühd'de Yûnus İbn-i Ubeyd'in anasından şöyle dediğini rivâyet etti: Ebû Safiyye'yi –ki O Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem'in Ashâbındandı ve komşumuz idi- küçük taşlarla tesbîh eder(ken gördüm i)di.

Bu rivâyet benzer bir lafızla, Hilâl el-Haffâr'ın Cüz'ünde, Beğavî'nin el-Mu'cemu's-Sahâbe'sinde ve İbn-i Asâkir'in Târîh'inde dahî mevcûddur.

Dördüncü Rivâyet: İbn-i Sa'd ve İbn-i Ebî Şeybe el-Musannef'de, Sa'd İbn-i Ebî Vakkâs'dan, taşlarla tesbîh ettiğini rivayet etmiştir.

Beşinci Rivâyet: Ahmed İbn-i Hanbel de ez-Zühd'de, Ebû'd-Derdâ'nın hurma çekirdekleriyle tesbîh ettiğini rivâyet etmiştir. (İmâm Celâleddîn es-Süyûtî, el-Minha fî's-Sibha, -el-Hâvî li'l-Fetâvâ içinde-:2/37-38)

Rivâyetleri daha da çoğaltmak mümkin ise de, bizce bu, şurada lüzûmsuzdur. Bütün bunlar Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'in tatbîkâtıdır. Bu rivâyetler göz önünde bulundurularak, Sûfiyye'ce, **topluca ve tek başına taşlarla zikretme**nin **bid'at** olduğu tarafı değil de, **hayır** olduğu tarafı tercîh edilmiştir. Şu halde taşlarla zikir Resûlüllah sallallâhu aleyhi ve sellem'in takrîrleri ve Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'in amelinden alınma bir Sünnettir; müfterî kezzâbların dediği gibi, Hasan Sabbâh'dan alınma değildir. Biz, da'vâmıza dâir delîl getirdik, şu iddia sâhiblerinde eğer zerre kadar şeref ve haysiyet varsa, onlar da kendi da'vâları için delîl getirsinler. Ama delîl olsun… Küflü akılları onların olsun. Bekliyoruz…

Dört: Hatm-i Hâcegân'ın **halka** şeklinde olması ise, Sünnet'te yer alan ilim ve zikir halkalarıyla alâkalı nice hadîsden alınmıştır. Meselâ: (**Bir**): Ebû Vâkıd el-Leysî şöyle dedi: Biz Resûlüllâh

sallallâhu aleyhi ve sellem ile beraberken bir de ne görelim ki, üç kişi uğradı. Onlardan biri, **halka**da bir aralık buldu ve oturdu. [Muvatta (Selâm: 4), Ahmed (5/219), Buhârî, (İlim: 8, Salât: 84), Ebû Dâvûd (Edeb:14), Tirmizî (Edeb: 12, İstîzân:29], Mu'cem:1/503 (**İki**):Cennet bahçelerine uğrarsanız, (orada) otlanın. Cennet bahçeleri de nedir? dediler. (Cennet bahçeleri) "zikir **halkaları**dır" dedi. (Ahmed: 3/150), Mu'cem:1/5 (**Üç**): **Halka**nın ortasına oturanlara lâ'net olsun. [(Ebû Dâvûd, Edeb, Halkanın Ortasına Oturmak Bâbı:17), Münzirî, bu hadîsi Tirmizî de rivâyet etmiş ve Hasen-Sahîh olduğunu söylemiştir. (Avnu'l-Ma'bûd:13/172,)]

Beş: Hem, canları istemediğinde ve hevâlarına uymayan bir çok yerde, hadîsleri, hatta âyetleri bir tarafa fırlatacak kadar alçalabilenler ne zamandan beri Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'in aralarında ihtilâflı olan bir kavlini delîl görüyor, hatta, onunla mü'münlere **müşriklik** sıfatını yakıştırabiliyorlar?!… Câhilliğin ve terbiyesizliğin âlemi yok…

Altı: Şu mübtezel iddiâlarındaki delîl veya karîne mücerred/salt kısmî benzerlikler ise, İbn-i Sebe, Kuzmân ve Abdullah İbn-i Ubeyy İbn-i Selûl ve benzeri gizli kâfirler olan münâfıkların kendilerini mü'minlerden gizlemek için namaz kılmaları oruç tutmaları zekât vermeleri ve bazen cihâd etmeleri, İslâm'a ve Müslümâmlara göre birer farz olan şu ibâdetlere gölge düşürür mü? Elbette düşürmez, değil mi? Öyleyse, mü'minlerin yaptığı güzel bir işi kâfirlerin kötü maksadlarla yapması, güzel olmaktan çıkarmaz. El verir ki yapılan şey dîne uysun veya ters düşmesin. Şu halde, böylesi bir delîl getirme usûlü -afv buyurunuz- yellenip karın şişini indirmek haysiyetinde bile değildir. Çünki, yellenmede tabiî ve fıtrî de olsa bir fayda varsa da şu ölçüsüz sözlerde hiç de iyi bir netîcesi olmayan karın şişkinliğinden başka bir şey yoktur.

Yedi: Böylesi bir karakucak veya karakuşi bir delîl getirme "**yöntem**"i hangi "**bilimsel**" esaslara dayanmaktadır? Hiçbir **ölçü** denilebilecek ölçüye dayanmamaktadır. Böylesi bir delîllendirme **yöntem**i, **ilmîlik**te bulunmadığı gibi **bilimsellik**te bile yoktur. Varsa gösterilsin. Heyhât…

[102] Biz de ufak değiştirmelerle bu süâl ve cevâbı buraya aldık.

[103] Allahu a'lem, **el-Fetâve'l-Hadîsiyye'**de.

[104] Maksadın hükmü ne ise o maksada ulaştıracak olan ve gayri meşrû'luğunun delîli bulunmayan vesîlenin de hükmü odur.

[105] Hattâ, Şâri'in bazı emirleri de mübâhtır; Emr-i İbâhî

[106] Mâide:35

[107] Er-Rahmetü'l-Hâbıta, Mektûbât Kenarı:1/223

[108] Hattâ müctehidler asrında ve arasında **Râbıta** mevcûd iken onların buna karşı çıkmamaları, onun meşrû'luğuna dair bir nev-i sükûtî icmâ'dır.

[109] İmâm Devserî Şâfiî idi.

[110] Devserî, er-Rahmetü'l-Hâbıta'dan biraz değiştirerek, Mektûbat kenarı, 1/220-226'dan kısaltılarak

[111] [Ebû'ş-Şeyh, Tabarânî, El-Evsât, İbnü Adiyy, Beyhakî, Şu'abu'l-Îman, İbnü Ömer radıyallâhu anhumâ'dan], El-Fethu'l-Kebîr:1/507 H:5440

[112] [Ahmed İbn-i Hanbel: 1/293, 303, 307, Tirmizî: Kıyâme, 59], el-Mu'cemu'l-Mü fehres.

[113] Tânevî, İ'lâu's-Sünen:18/440

[114] [Ahmed İbn-i Hanbel: 1/27, 51, 53, 319, 2/107, 426, 4/129, 164, Buhârî: 37. sû re tefsîri,31, Îmân, 37, Müslim: Îmân, 57, Ebû Dâvud: Sünnet, 16, Tirmizî: Îmân, 4, İbn-i Mâce: Mukaddime, 9], el-Mu'cemu'l-Müfehres.